

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Monumenta Paderbornensia

Ferdinand <II., Paderborn, Bischof>

Francofurti ; Lipsiæ ; Norjbergæ, 1713

Liber Secundus. De Academia Paderbornae constituta.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29975

PANEGYRICI,
DIE NATALI
ACADEMIÆ THEODORIANÆ
PADERBORNENSIS,

Ejus Illustrissimo Principi Fundatori oblata,

LIBER II.

De Academia Paderbornæ constituta

CAPUT I.

Proœmium.

Mirificus ille, Princeps Illustrissime, Westphalorum in omnem humanitatem, & scientiam liberalem amor, qui tam uberem hodie omnibus lætitiæ, & gratulationis afferre segetem videbatur, idem nescio quid objecit quorundam mentibus, quod eas angat, neque sinat penitus acquiescere. Prædicant illi quidem tuum istum excelsum, totamque, quoad licet, Remp. bene promeritis comprehendere gestientem animum, meritoq; hanc Academiam tuam inter præcipua Westphaliæ decora numerant. Verùm ut quisque quod valde diligit, id maximi æstimat, ita sunt nonnulli, qui verentur, ne Academiæ dignitati, quam ipsi omni sibi ope ornandam esse ducunt, hic delectus abs Te locus non ex omni parte respondeat. Negant enim Paderbornam tam magnifico Academiæ nomini parem esse. Quibus principio promptum esset respondere, quandoquidem DEI voluntas ita tulit, ut Tuæ potissimum Celsitudini condendæ

Academiae animus esset, ac facultas, mirum nemini videri debere, si principem Imperii ac ditionis tuae Urbem, praeter alios hoc ornamento decorandam putaris. Cui enim prudenti venire posset in mentem alienam te potius Spartam ornaturum esse, quam tuam? Ad hoc possem istorum orationem refellere, qui Academiam, nisi in ampla urbe, collocari vetant, cum in vicis quoque omni mœnium, ac portarum praesidio nudatis nobilia gymnasia sita fuisse prodantur. Atque haec adeo ex Academicis in Rempubl. non raro fluxit utilitas, ut quae loca humilia, atque abjecta colere coepissent, brevi in visendam magnitudinem, celebritatemque crescerent. Verum hanc nunc quidem oratione non utar. Quamquam enim confidam ex hac institutione Academiae, insignem cumulum ad Paderbornae pristinam dignitatem accessurum, me tamen dies hodiernus admonet, ne in animo cuiusquam hanc patiar opinionem residere, eorum ornamentorum, quibus opus est ad idoneam sedem nobilium artium, ullum ei defuisse. Id quod ego tam firmis, illustribusque argumentis me confirmaturum esse confido, ut tamen si in manu tua fuisset ac potestate, in qua Westphaliae urbe Academiam poneres, ceterisque omnibus consulto Paderbornam antetulisses, nemo id injuriam factum esse, jure queri posset.

CAPUT II.

Academiae fundatio Episcopum maximè decet. Paderborna Episcopatum Westphaliae urbium dignitate prima.

ATque illud quidem nemo non rectè, & ordine factum fatetur, quòd ab Episcopo, & sacro Principe hoc tam salubre consilium, & cura suscepta sit. est enim finitima procuratori sacrorum, litterarum & doctrinae cura. Nam cum Episcopi proprium sit salutaris doctrinae tradendae munus, sitque ei, si quid minus sanum vulgò seratur, omnis culpa praestanda; praclare ex eo ratiocinatur Alexius Comnenus,

*In Novell.
cap. 6.*

nus,

mus, eum cui publicè fit docendi potestas, ad levandum onere Episcopum accedere. Non quòd, ut imperitè quandoque docuit Lutherus, renunciatio Doctorum in Academiis nihil distet ab ordinatione, & initiatione legitimorum Ecclesiæ Ministrorum & Pastorum: Sed velut de Rege sapienter scriptum fecit Xenophon, ei multis auribus, multis oculis opus esse, qui sunt viri rerum usu & prudentiâ excellentes, ita de Episcopo scitè dici potest, ei plura quoque ora esse oportere, quæ populum erudiant. Quocirca decernit ibidem Imperator, ut tamen si Constantinopoli vectigalia doctoribus ab Imperatore sint constituta, ipsi tamen non nisi ejus urbis Archiepiscopi auctoritate ad docendi munus deligantur. Ex quo observat vir juris consultissimus Petrus Tolosâs, ita rectam rationem flagitare, ut qui in publicis Scholis juventutem erudiunt, ii ab Ecclesiæ Præsulibus potestatem, vectigalia à civili Principe consequantur. In Westphalia autem cum Imperator Carolus Magnus Episcopis jure suo cesserit, atque ita hos populos, ut ipse loquitur, *pro amore illius, qui ei victoriam contulit, ipsi tributarios & subjugales devotè addixerit*, nã is Episcopus omnes penitus officii sui partes intelligit ac perspicit, qui turpe existimat ex opibus, quas civilis Princeps bello partas sponte Ecclesiæ commodis consecravit, non quantum Respubl. flagitat, in doctrinarum cultum derivari, quem ille, si eas retinisset, omni ope alere, & ornare sui muneris esse duxisset. Ac licet omnes Westphaliæ Episcopi in eadem esse causa videantur, tamen quoniam non videbuntur rationes Ecclesiarum exposcere, ut in singulis Academiæ sint: ubi id in quæstionem vertitur, ad quem ex omnibus hæ partes sint deferendæ, equidem censéo eum, cujus Ecclesia dignitate cæteris antecellat, præclarè facturum, si, cum ita tempora Reipubl. postulabunt, ultrò eas ipse sibi deposcet. Ferre enim, cui excelsiorem locum majores nostri tribuendum putarunt, ea Ecclesia opportunitate regionis, splendore, aliisque rebus est ornata, ut cum amplitudinem quandam suo Antistiti possit ejus nomen afferre, verendum non sit, ne sapi-

Lib. 8. de
Instit.
Cyr.

De rep. 7.
18. c. 3.
§. 8.

Apud
Adam.
Brem.
cap. 10.

pietiaꝝ cultoribus non sit ornamento. Jam verò inter Westphaliæ Antistites Paderbornensem obtinere longè principem dignitatis gradum, nemo est qui ignoret, nisi qui in ratione Conciliorum Ecclesiasticorum, Conventuumque Imperialium, & omnis memoria vetustatis rudis sit, atque peregrinus. Et erit quispiam qui miretur, in ea Urbe constitui primam Westphaliæ Academiam, in qua tot sæculis sit Ecclesia Cathedralis, cui cætera & antiquitate, & opibus, & provinciarum amplitudine, clientelisque florentes non dubitent de honore concedere.

CAPUT III.

Religio Christiana Paderbornâ manavit in universam Westphaliam. Bonæ litteræ in Westphalia ab initio committatæ religionem Christianam.

*Ann.
Franco-
rum, Regi-
no, alii,
anno Do-
min. 777.
Apud Go-
belin. in
Cosmod.
at. 6. c. 38.*

DEinde cui dubium est, quin Christiana religio Paderbornâ, velut à capite, in universam Westphaliam permanarit? Etenim gente universâ à Carolo Magno perdomitâ hîc prima Synodus est habita, in qua primoribus, magnâque populi multitudine baptismo lustratâ, salutare primùm rogatæ leges, & jura sancita sunt. Itaque vir eruditus, & pius, qui Arnulfi Cæsaris ætate studiis litterarum, & sanctimoniam florebat, pulchrâ sanè imagine, Paderbornam eum locum esse scripsit, ubi duri ad eam diem, atque instar filicis indomiti Saxonum animi, ferro D. Caroli icti, tandem in scintillam Christianæ fidei emicuerint. quæ scintilla in immensum postea crescens incendium, non Saxones modò omnes, sed Vandalos quoque, aliasque remotissimas gentes corripuerit. Unde idem existimavit Paderbornensi Ecclesiæ rubram crucem pro insigni relictam esse, quòd in ea primùm Saxones, & Westphali cruentis Caroli præliis compulsi, sub hoc CHRISTI signo militare cœpissent. Quid tum postea? dicet quispiam. sit sanè Westphaliæ Religio primùm nata Pa-

ta Paderbornæ. num ideo Academia insignibus una digna est? non equidem id nunc pugno: sed tamen æquum esse censeo, ut qua ex Urbe tota olim Westphalia hausit Religionis initia, in ea ne ægrè ferat domicilium construi, unde omnium, quæ quidem religioni ancillentur, artium ratio petatur. Equidem ipsas artes existimo, si rogarentur qua in Urbe Westphaliæ certam sibi sedem figi vellent, non aliam delecturas, atq; earum, quam Religio, unde in omnes plagas se latè diffunderet, primam optasset. Etenim illæ postquam unà cum Religione inde ab ultima Britanniâ in has oras navigarunt, omniumq; fuerunt ejus periculis participes, tandem in hac Urbe unà cum illa primum stabile domicilium collocarunt. Constat enim sanctissimos illos viros, qui ex eadem prognati Saxonum gente, in Britanniâ, missam sibi Româ & fidei, & doctrinarum lucem hauserant, nequiquam comisisse, ut cognati Saxoniarum & Westphaliarum populi alterutram ad se non importatam esse jure queri possent. Sic enim viderant à suis illis in Britanniâ præstantissimis magistris usurpari, ut arctissima semper retineretur inter Religionem, Doctrinamque concordia. Cujus instituti præcipuam sibi laudem vendicat Theodorus Archiepiscopus Dorovernensis, qui natus Tharsi urbe Ciliciæ, à Vitaliano Papa initiatus, in Britanniâ venit anno CHRISTI DCLXVIII. Is cum sacris profanisque litteris esset insigniter eruditus, haberetque suorum laborum socium, atque comitem Adrianum Abbatem natione Afrum, virum item doctissimum, mirificum studiorum ardorem in Britanniâ omnium animis iniecit. Audi enim quid de utroque narret venerabilis Beda. *Quia, inquit, litteris sacris, simul & secularibus, ut diximus, abundanter ambo erant instructi, congregatâ discipulorum catervâ, scientiæ salutaris quotidie flumina, irrigandis eorum cordibus emanabant, ita ut etiam metricæ artis, Astronomicæ, & Arithmeticæ Ecclesiasticæ disciplinam, inter sacrorum apicum volumina suis auditoribus contraderent. Indicio est, quod usque hodie super sunt de eorum discipulis, qui Latinam Græcamque linguam æquè ac propriam, in qua nati sunt, norunt.*

Beda lib.
4. hist. eccl.

Lib. 4.
hist. Eccl.
Angl. c. 2.

runt. Neque unquam prorsus ex quo Britanniam petierunt Angli, feliciora fuere tempora, dum & fortissimos Christianosque habentes Reges. cunctis barbaris nationibus essent terrori, & omnium vota ad nuper audita cœlestis regni gaudia penderent, & quicumque lectionibus sacris cuperent erudiri, haberent in promptu magistros qui docerent. Delectat me fateor, Princeps Illustrissime, hæc sanctissimi, & eruditissimi Theodori memoria, vel eò, quòd te jusdem auspiciatissimi nominis Præsulem, sentiam eandem temporum felicitatem Westphaliæ conciliare conari. Quid enim aliud agis, quid moliris, nisi ut Respub. pacis otio, & tranquillitate aliquando redita, omni divinæ humanæque sapientiæ ubertate perfruatur? Hujus è Theodori ludo prodierunt viri illi sanctissimi Bonifacius, Suibertus, Ewaldi & alii, qui paullò post ejus excessum, ut hanc, vicinasque terras CHRISTO subjungerent, indè sunt profecti. Non enim illi solam religionis, verùm etiam omnis liberalis doctrinæ lucem se afferre profitebantur. Sed nimirum diu nimium nostrates utramque sunt aspernati: diu frustra stabilem in Westphalia sedem, & domicilium quæsierunt. Siquidem inter assiduos fremitus armorum, & rebellium bacchationes nusquam tutò templa, nusquam Scholæ ponebantur. Interea extra Westphalam, qui è media patriæ jactatione eripi poterant, sub idoneis magistris Westphali adolescentibus Christianis moribus, & doctrinis utcumque tingebantur. Nam Trajecti ludus erat, quem D. Gregorius regebat, D. Bonifacii Martyris auditor. In eo S. Ludgerus, qui deinde primus Monasterii Antistes fuit, erudiebatur, & unà cum eo, ut ipse loquitur, *quidam de novella Dei plantatione diebus nostris inchoata Fresonum & Saxonum*. Wirceburgi quoque D. Caroli voluntate duodecim nobilissimi adolescentibus, D. Burckardi præceptis imbuebantur, è quibus duo primi Paderbornensis Ecclesiæ Præsules sunt delecti. Quid quòd ejusdem Imperatoris instituto Romæ ejusdem gentis quasi quoddam seminarium fuit, quod Schola Saxonum dicebatur, non longè ab æde S. Petri, ut in ipsa quasi Catholica Religio.

S. Ludgerus in commentariis de SS. Bonifacio, & Gregorio. Vide Baronius in Mart. ad 20. Nov.

ligionis arce unâ pietatem litterasque condiscerent? At verò postquam Magni Caroli invictâ virtute in Paderbornensi Synodo totius Westphaliæ consensu CHRISTI fides suscepta est, noluit illa sine comitatu bonarum artium ac disciplinarum, quas constantissimas adversis suis rebus comites habuerat, patefactos jam sibi Westphaliæ fines ingredi. Idem igitur dies, eadem Synodus, eadem Paderborna omnium quæ deinde in Westphalia extiterunt, & templorum & Scholarum, uno eodemque decreto fundamenta posuit. Parne erat eam ejus boni expertem remanere, cujus ipsa cæteris urbibus ac terris tamdiu frustra expetitam facultatem obtulerat? Potestne illa indigna videri, quæ omnium disciplinarum honestarum vocibus personet, in qua primùm illa vox audita est consentientis conspirantisque Westphaliæ, ut armis positis, abjectâ impietate, exturbatâ barbariâ, pax, religio, humanitas, & humanitatis parentes bonæ literæ colerentur?

CAPUT IV.

*Olim quoque & inferiores & sublimiores
doctrinæ Paderbornæ flo-
ruerunt.*

Vide, Princeps Illustrissime, quæ mens fuerit majorum tuorum, gravissimorum hujus Urbis Antistitum, quibus non mediocri studio fuit, in ea omnium artium studia nutrire, quibus salutaris fides propagatur atque defenditur. Intelligebant enim Westphalis usuvenisse, quod alicubi confirmat Augustinus: *Multis, inquit, profuit (quod experimentis probavimus, & probamus) priùs timore vel dolore cogi, ut postea possint doceri.* Igitur quo in loco, terrore armorum fortissimi Imperatoris compulsâ Westphalia, Christiana sacra susceperat, in eo providendum sibi putarunt, ne unquam deessent magistri exercitationesque doctrinarum. Quæ tamen nullo fere tempore omninò jacuerunt, fuit tamen cùm eo ardore celebrarentur, ut, præter hodiernum Academiæ

*Ep. 20. ad
Bonif.*

f

nomen,

Vita B.
Meinwer.
et. c. 52.

nomen, nihil admodum desiderares. Quam enim tempestate, ut alios præteream, Meinwercus ille Paderbornæ nobilissimum decus, ad clavum hujus Ecclesiæ sedebat, non modò optimi Latinitatis auctores Sallustius, Virgilius, Statius explicabantur, verum etiam florentissimi adolescentes, Rhetoricis, Dialecticis, Arithmeticis, Geometricis, Physicis, omni denique genere liberalis eruditionis informabantur. Ejus vestigiis cum alii deinceps Antistites, tum præcipuè is qui duodecimo loco huic Urbi præfedit, Imadus, ipsius Meinwerci è sorore nepos, institit; qui severissimam avunculi disciplinam, à paucillo puero, ad omnem sanctimoniam sapientiæque laudem institutus, non commisit, ut tanto viri sanctissimi labore accensa rerum pulcherrimarum studia, suo tempore restinguerentur. Atque utinam vetustatis injuria, atque crebræ hujus Urbis & primariæ Ecclesiæ deflagrationes paullo plura nobis hujus tam præclaræ voluntatis reliqua monumenta fecissent! esset profectò unde liquidò disceremus sapientissimas tuas, Princeps Optime, curas & cogitationes, cum præstantissimis majorum tuorum consiliis ita congruere, ut non tam eorum virtutem æmulando expressisse, quam ipsos tanto intervallo vivos in Te, spirantesque retulisse videaris. Nunc autem, tuarum quidem virtutum formam integram, & unde quaque emicantem splendorem intuemur: illorum autem quæ fuerit species, velut è reliquis nobilium statuarum frustis conjecturam assequimur. Cujusmodi sunt versus, quos hic ipse Imadus, de quo nobis est sermo, inscripsit vestibulo voluminis pervetusti, in quo sunt Philonis Judæi nonnulla monumenta. Id volumen è miserabili naufragio ornatissimæ bibliothecæ, quam ille bonis artibus adjuvandis extruxerat, tuo, Princeps Illustrissime, munere, una cum aliis præstantissimis libris, in Collegio nostro visitur. Versus porrò Imadi sunt hi:

*Ecclesiæ CHRISTI, sanctæque DEI Genetrici,
Offert hunc librum devotus Præsul Imadus.*

Quibus verbis ostendit sapiens Antistes, non sibi modò cura

ræ

ræ fuisse, ut perpetuò Religionem honestis artibus copularet, sed etiam cum immortalium ingeniorum partus ad locupletandam his talibus Ecclesiam perquireret, id perinde DEO gratum existimasse, atque si aras & templa poneret. Qui ita de codicibus, mutisque membranis sentiebat, quid is se facere credebat, cum ipsos adolescentum animos, quorum paullo post innocentiam atque doctrinam Ecclesie dignitas niteretur, optimis disciplinis imbueret? Si enim qui rudes hominum animos CHRISTO conciliant, ii quoddam sacrificii genus, ut est apud Apostolum, DEO faciunt, nihilne operantur, qui ipsos plurimorum magistros mox futuros omni eam litteraturam expoliendos curant, quam sit opus ad tam augustum, & humano generi salutare munus pro dignitate sustinendum? Equidem nihil dubitem negare ullam hec comben DEO perinde decoram gratamque esse potuisse, atque ornatissimus ille nobilium adolescentum coetus, qui illis temporibus in Paderbornensi Ecclesia, cum omnium præstantium artium scientiam percepissent, alii ad alias Ecclesias regendas vocati, illustribus suam quisque promeritis ornaverunt.

Rom. 15.
6. 16.

C A P U T V .

Viri sanctitate & doctrinam illustres, qui è Paderbornensi Gymnasio prodierunt.

IN iis fuisse legimus Unwanum Meinweri, atque Imadi propinquum, qui è Choro Paderbornensi, ut loquitur Adamus, assumptus, atque à S. Henrico Archiepiscopus Bremensis renunciatus, satis ostendit, præclara se quædam Paderbornæ sapientie & virtutis rudimenta posuisse. Hic est enim ille Unwanus, qui Bernardum Saxonie ducem res novas adversus Henricum sanctissimum Casarem molientem, omnes Saxonie Ecclesias inaudito scelere vexantem, & quod nefas est dictu, Vandalorum gentem per summam

Adam.
Bremens.
c. 86.

impietatem à Christianis sacris ad Ethnicam superstitionem
 minis armisque cogentem fregit, ac domuit. Ille perpetuâ
 necessitudine doctissimis viris jungebatur, quos partim nus-
 quam ab latere suo dimittens, omnibus in negotiis adhibe-
 bat: partim ad traducendos ad CHRISTUM populos in
 Daniam, ac Norwegiam amandabat. In illo tanta erat flu-
 xarum opum despicientia, ut non dubitaret, ingentibus Ec-
 clesiae suae sumptibus atque jacturis, Aquilonares Reges po-
 pulosque prensare, & dum eorum animos CHRISTO con-
 ciliaret, suarum fortunarum detrimenta in lucro ponere. E-
 ducatus est deinde Paderbornæ cum Imado S. Anno Archie-
 piscopus Coloniensis, ut refert auctor vitæ B. Meinwerci. ne-
 que refert, quòd ejus institutio à Lamberto Schafnaburgensi,
 & aliis, Ecclesiae Bambergensi attribuat. Id enim eò fa-
 ctum esse suspicor, quòd idem deinde Bambergensis Ecce-
 siae Scholasticus fuit, atque ita cum in utraque litteras didi-
 cisset, potius habita est ratio ejus, in qua præterea docuisset.
 Facile quoque induxerim animum, propter incredibilem
 D. Henrici in utramque Ecclesiam amorem & pietatem, tan-
 tis munificentiae documentis testatam, eâ tempestate singu-
 larem quandam Paderbornensi, cum Bambergensi Ecclesia
 amicitiam ac societatem intercessisse. nam post mortem quo-
 que D. Henrici, Poppo Paderbornensis Episcopus, qui Imado
 successit, Bambergensis Ecclesiae Præpositus fuerat: ut jam
 non sit necesse peruestigare, quemadmodum fieri potuerit,
 ut idem S. Anno & Bambergæ, & Paderbornæ sit eruditus.
 Porrò de S. Annonis laudibus dicere quid attinet? Cui enim
 ignota est illius viri prudentia, qui Henrico III. Cæsare nec-
 dum ad regnandum maturo, cum ejus esset tutor designa-
 tus, universum imperium aliquot annos suis humeris susti-
 nuit? quis de ejus facundia nihil legit, quo dicente complo-
 rantium gemitu templa personabant? Nam morum sancti-
 tas, tot miraculis confirmata divinitus, & publicis Ecclesiae
 factis consecrata latere neminem potest. Annoni jungitur
 ab auctore vitæ B. Meinwerci, in Gymnasio Paderbornensi
 con-

Cap. 52.

Alis IV.

Ibid.

condiscipulus, Fridericus Monasteriensis Episcopus, nempe is qui sextusdecimus est ordine, si Krantzio credimus, Marchionis Misniæ filius. Hic quantum ex Annonis & Imadi contubernio ac condiscipulatu profecerit, perpetuâ in viros doctos voluntate, & singulari quâdam excellentate mentis ostendit. Fortè cum Monasterium venisset, repperit viros Ecclesiasticos non paucos, doctos juxta ac pios, laudabilem inter se quandam Religionis & litterarum societatem coisse. Ad hunc cœtum, ut est in excellentibus ingeniis insatiabilis proficiendi cupiditas, sese e vestigio aggregavit. Factus deinde Episcopus ædem Sacram D. Mauricii in suburbano extruxit, fundatoque ad eam honestissimo Canonico- rum Collegio, quantum in se fuit, providit, ne unquam Ecclesiæ suæ eorum hominum copia deesset, quorum institutis ac moribus plurimum ducebatur. Et quanquam, cum in solâ Magdeburgensi à plurimis dignissimus judicaretur, Weziloni D. Annonis germano posthabitus est, tamen nihil animo fractus, aut dejectus, illustre de se documentum dedit, non esse quòd, qui jam indè ab adolescentia virtutum sibi & sapientiæ ornamenta pararunt, altiore aliis dignitatis gradum invidiant, cum in eorum sit manu, in quocumque fuerint collocati, proprium ei quoddam decus ac splendorem impertiri. Hos consecutus est S. Altmannus, qui, ut loquitur ejus vitæ scriptor, Paderbornæ ad regimen scholarum delectus, multosque annos eo munere præclare functus, primùm Præpositus Aquisgranensis, ac deinde Episcopus Pataviensis est renunciatus. Is in conventu Triburiensi, ubi Henrico Tertio Imperatore gravissimorum criminum à Principibus reo facto, atque à Gregorio VII. Pont. Max. sacris interdicto, de summa Reipub. agebatur, unâ cum Sigehardo Patriarcha Aquileiensi, ejusdem Pontificis vicem egit, vir, ut ait Lambertus, *Apostolica conversationis, & magnarum in Christo virtutum.* Neque verò præteriri debet Vicelinus, vir longè sanctissimus, quem Hollatorum, plurimorumque ad Aquilonem populorum Apostolum rectè dixeris.

Metrop.
l. 5. c. 8.

Chron.
Monast.
MS.

Edita à
V. Cl. Se-
bast.
Tengnagel
à Biblio-
theca Cæ-
sareæ.
Lamb.
Schafn.
an. 1076.

*Helmoldus
hifor
Slav. l. 1.
cap. 43.
Krantz. l.
6.
Metrop.
cap. 2. Sa-
xon. l. 5.
cap. 29.*

xeris. Ad eorum salutem procurandam cum esset designatus à DEO, essetque insigni vitæ integritate, sed minimè pari doctrinâ præditus, hujus ei quoque comparandæ casum obtulisse dicitur. Versabatur Vicelinus in ulteriores Saxonia, in familia feminæ illustris, cujus teneros liberos erudiebat. fortè, ut inter potentium assèclas & familiares fieri solet, fuit qui herilem illi gratiam, felicesque successus invideret. Is cum summa viri innocentia nullam obrectandi materiam daret, inscientiam exagitare aggreditur. Promittit versum ex Achilleide Statii Papinii, cujus explicatio aliquid supra vulgus eruditionis exposceret. Eum locum sibi explanari convictio flagitat. hinc, cum bono Vicelino hæreret aqua, illi scilicet illudere, & exprobrare, quòd ipse rudis & imperitus alios se docere posse confideret. Pupugit hæc oratio, ut minimè malum, ita neque vilem abjectumque animum. Ergò dolore dissimulato, atque in discendi studium converso, Paderbornam advolat, ubi sub Hermanno viro doctissimo, de omni propè genere doctrinarum scholas celebrari cognorat. Ibi tantum progressionis brevi habuit, ut magistrum subinde in docendo sublevaret, & læcundas partes ageret, mox etiam Bremæ Ludum ipse administraret. Aliquot post annis, cum ferre non posset in Slavorum, sive Vandalorum gente, quorundam scelere, fidem Christianam vulgò abjici, atque prodi, sanctius quoddam docendi munus est exorsus. Trajecto siquidem, cum aliquot ejusdem propositi sociis, Albi, & factâ ab Henrico Vandalorum Principe potestate, viginti quinque ipsos annos per incredibiles ærumnas, summamque vitæ sanctitatem, toto animo ad revocandos ab Idolis ad CHRISTUM populus incubuit. Ad extremum ab Hartwico Hamburgensi Archiepiscopo, Aldenburgi, quæ Ecclesia complures annos Slavorum furore deserta squallebat, jam grandis natu Episcopus est constitutus. In quo dignitatis gradu nihil de illa pristina docendi, miserisque ad frugem reducendi contentione remisit, neque unquam remisisset, nisi plura quotidie pro DEI gloria sanctè

sanctè facere, & fortiter pati meditantem mors oppressisset, atque ad partem tot laboribus in cœlo palmam aliquando vocavisset. Hos tales ac tantos viros, cujusmodi vix singulos singulæ ætates ferunt; uno fermè sæculo omnes Paderborna formavit, vel perfecit, quo tempore non in ea modò à civibus, sed etiam ab exteris simul de Christianæ virtutis, simul de ingenuarum artium gloria certabatur. Tunc omnibus persuasum erat, flagitium esse, si, cum parens liberis patrimonium augere laboraret, animi bona, quibus Reipubl. profint, habeant necne, flocci non faceret. Tunc majorum insignia, & natalium splendor ei probro censebantur esse, qui, dum per ætatem liceret, propria sibi decora non quæsisset, quibus relictam à progenitoribus claritudinem tueretur, & auget. Tunc seriò sentiebant viri Ecclesiastici dignitatem illam sui ordinis, quam majores nostri, præ cæteris gentibus, opibus, clientelis, ditione florentissimam esse voluerunt, sine Christianæ sanctitatis, & rectæ scientiæ studiis, in quibus omnis eorum vera gloria vertitur, retineri nullo modo posse. Tunc denique Antistites perinde erant animati, atque Te, Princeps Illustrissime, nunc videmus: ut me hæc ipsa reputantem spes oblectet fore, ut, cum Tu nobis Meinwerci atque Imadi felicia tempora restituas, si hæc juvenus ad omne decus nata, tuis sapientissimis consiliis, optatisque respondeat, ex ea Annonas, Altmannos, Vicelinos aliquando videamus.

CAPUT VI.

Paderborna Imperatorum in Westphalia proprium domicilium.

Spero equidem neminem fore tam duri oris, qui, cum tot Reipubl. lumina se Paderbornæ exortum lucemque suam acceptam ferre testentur, etiam ambigat, sitne Paderborna præstantibus ingeniis percolendis idonea. Potest tamen

tamen horum sententia sapientissimorum Principum auctoritate confirmari. Sic enim adhuc in deligendo constituendis Academiis loco observatum est à prudentibus: quibus in Urbibus Principes commorantur, eadem operâ gymnasii celebritate dignas judicari. Primum enim hoc amore Principem in bonas litteras esse oportere, ut eas, quantum fieri potest, assiduò in oculis atque in sinu ferre desideret. Deinde magni referre ad integritatem doctrinæ conservandam, juvenumque licentiam refrenandam, ipso Principe, gravissimisque viris, quorum consiliis in Repub. utitur, arbitris, tractari studia litterarum. Denique, quæ in eligenda sibi sede Principes sequi solent, cæli salubritas, soli ubertas, atque amœnitas, eorum quæ ad victum cultumque pertinent vilitas & copia, secura pax, & tranquillitas, aliæque ejusdem generis commoditates sunt eæ ipsæ, quas spectare Academiarum institutores jubentur. Tamen verò quibus locis quoque Principes se tenent, qui non in summo sunt totius Reipub. gradu, pleraque minimè abhorrent à rationibus hominum litteratorum, tamen quoniam neque illi provincias habent amplissimis regionibus terminatas, neque omnes provinciæ pares rerum omnium honestarum commoditates, perspicuum est, eas demum urbes, ante alias, bonarum artium gymnasiis accommodatas esse, quas supremi Reipubl. Principes suo domicilio cohonestant. Porro quamvis in Westphalia nunquam Imperatores nostri stabilem ac perpetuam sedem constituerint, tamen quotquot adhuc in ea versati sunt, non obscure præ se ferre visi sunt, si quæ eos Reipubl. utilitas in Westphalam accerferet, non alibi libentius, quàm Paderbornæ habituros esse. Atque ut à D. Carolo Magno Augusto exordiar, qui primus hanc terram non tam vestigiis, quàm victoriis peragravit, ubi ille crebrius, ubi diutius morabatur? Ubi contrahebat copias? ubi festas vires recreabat à prælio? ubi audiebat supplices? ubi jus dicebat populis? ubi respondebat legatis? ubi habebat consilium? ubi leges ferebat? Nonne Paderbornæ? Huc ille anno

*Ann.
Franc.
Regino,
Ec.*

CHRISTO

CHRISTI DCCLXXVII. omnes fermè Saxoniae primores congregatos Christiana sacra suscipere, & sacramentum dicere coëgit, nunquam se à JESU CHRISTI fide, nunquam à suo posterorumque imperio descituros. Si fallerent, nihil causæ dicturos, quin capite deminuti, libertate, fortunisque omnibus multarentur. Hic eodem conventu tres Saracenorum Principes indè ab Hispania profecti, sunt auditi. Huc anno DCCCLXXXIII. ante illustrem illam victoriam, cum ingenti ad Hasam amnem prælio propè est debellatum, suos conduxit exercitus. Hic biennio post, iterum Concilium habuit, cum à Carolo Juniore ipsius Magni filio Westphali ad Luppam fusi fugatique essent, unaque jam illa deliberatio perfectam, constantemque Reip. quietem moraretur, quemadmodum Viticindus, & Abbio perduellium duces, in Regis potestatem venire possent, id quod haud multò post est adeptus. Denique qui tandem potuit luculentius demonstrare, quanti ex omnibus Westphaliæ urbibus unam faceret Paderbornam, quàm cum anno DCCXCIX. Leonem III. Pont. Max. inauditâ crudelitate à consceleratis Quiritibus linguâ oculisque captum, & urbe profugum accepit? Erat in Carolo singularis adversus excelsissimum illud Apostolicæ dignitatis fastigium pietas, & observantia. Erat Leonis ea virtus & innocentia, quæ ob admirabilem exactâ linguâ, erutisque oculis videndi ac loquendi facultatem conservatam divinitus, vel in privato colimeretur. Ipsâ denique tanti viri calamitas omnibus se officiis, atque honoribus leniri, & compensari postulabat. Ad hæc omnia delegit Rex sapientissimus Paderbornam, quæ una tam augusta illi visâ est; ut non modò duos simul summos orbis Christiani Principes capere, & complecti posset: sed etiam cum alterius, qui hospitio invitabat magnitudine animi paria facere, alterius qui accipiebatur ita diuturnum, & acerbum dolorem, luctumque demere, ut honori non deesset. Neque verò hoc Imperatoris omnium maximi de Paderborna judicium, unâ cum ipso extinctum, sepultumque est; sed pervasit, ac permana-

*Anastasius
Bibliothec.
in Vita Leo-
nis.*

*Annales
Ludovici,
qui Astro-
nomo tri-
buuntur.*

vit ad posteros. Siquidem Ludovicus Imperator cognomen-
to Pius Caroli . M. filius, anno CHRISTI DCCCXV. cūm
Haraldus Danorum Rex ab æmulis regno pulsus in ejus fi-
dem atque clientelam se contulisset, opemque posceret, non
solum Saxoniam, sed etiam Vandaliam proceres huc coegit ad
commune consilium, cūm de his auxiliis Dano ferendis, tum
de cæteris Reipubl. commodis. Hujus quoque filius item
Ludovicus, cui in partitione aviti regni ulterior Germania
obtrigerat, postquam Obotritos defectionem molientes, casu
eorum rege Gozzom vile, bello domuerat, anno proximo se-

Ann. Fran.

quenti, qui fuit à CHRISTO nato DCCCLXV. Paderbornæ
generalem conventum habuit, cui & fratrum ejus Lotharii
Cæsaris, & Caroli Galliarum Regis, atque etiam Norman-
norum, Slavorum, Bulgarorum legati interfuerunt D. ve-
rò Henrici Imperatoris, ut sanctitate, ita rebus domi, atque
militiæ sapienter & fortiter gestis longè clarissimi, egregiam
in hanc urbem voluntatem, quā tandem oratione conse-
quar? Num dies ullus Paderbornæ illuxit gloriosior quarto

*Adelboldus
in Vita S.
Henrici.*

Idus Sextiles (qui D. Laurentio Martyri sacer est) ANNI
MII. quo die D. Kunegundis Augusta, D. Henrici non
tam Imperii, quàm coelestis cujusdam castimoniam consors,
in oculis ipsius Cæsaris, atque omnium propè Germaniam
Principum, è Willigiso Archiepiscopo Moguntino in ade
sacrarum principe, imposito diademate ritè est inaugurata?

*Ditmarus
Chron. 6.*

Quando verò Henricus deinde pedem unquam in Westpha-
liam attulit, quin Paderbornam reviseret? Non anno MXIII,
cūm Paschales ferias; non altero post anno, cūm Natalem
Christi hinc egit. Non anno MXVII. cūm bellum moturus ma-
gnis copiis adversus Boleslaum Poloniae Ducem Kunegun-
dem Augustam huc accessit Non propinquā jam morte, cum

Idem l. 7.

*Vita Beati
Meinwer-
ci. cap. 78.*

diutius Paderbornæ apud Meinwercum diversatus, incertum
reliquit, plusne amplissimis largitionibus hujus Ecclesiam
opes auxerit, an virtutem illustribus sanctitatis documen-
tis inflammavit. Quid ejus successor Conradus cognomen-
to Salicus? non ille anno MXXV. id est ipso principatus

EXOR.

exordio, *Epiphaniam Domini in Patherbornensi civitate*, ut loquuntur annales, *more regio peregit?* Nonne anno ejusdem seculi xxx. idem Imperator die CHRISTI natali erat in Ecclesia Paderbornensi, cùm Aribo gravissimus & integerimus Archiepiscopus Moguntinus, pro concione, ipsùm Cæsarem & Episcopos, qui frequentes convenerant, ut sibi bonâ eorum veniâ Romam pietatis causâ proficisci liceret, Clerum verò omnem, ac populum, ut remissionem peccatorum sibi à Domino exposcerent oravit? Cui affine est, quod de D. Bardone item Moguntino Antistite, qui proxime Aribonem consecutus est, Lambertus commemorat. Is tam admirabili fuit sanctitate, ut eam DEUS luculentis prodigiis illustrarit; tam inusitatâ dicendi vi, ut Chrysostomi nomen invenerit. Utriusque illustre specimen dedit Paderbornæ, coram Henrico Cæsare ejus nominis secundo, vel, ut alii malunt, tertio. Ibi enim cùm, ut solebat, verba piè & disertè fecisset in ornatissimo Cæsaris & Principum confessu, ipso die Pentecostes, denunciavit propediem se moriturum, atque eodem mense decessit. Denique hodie quoque visuntur Paderbornæ ædes, quas vetus fama est Henrici IV. Imperatoris fuisse, esseque eas, quibus Leo Pontifex, cùm apud Carolum divertisset, est receptus. Neque verò nunc attinet aliorum Regum ad hanc urbem accessu, ludis equestribus, cæterisque celebritatibus commemorandis immorari, cùm hæc pauca satis ostendant, quo in numero ab iis, quos adhuc recensuimus, sit habita, in eodem Paderbornam superioribus seculis apud omnes prudentes fuisse, & porrò esse oportere. Verè enim ante annos septingentos ad Bissonem quartum hujus Urbis Episcopum scriptum est ab erudito scriptore de Translatione Reliquiarum S. Liborii: Inter omnia loca principalibus Ecclesiis constituendis destinata *speciali quâdam dignitate Patherbornensis sedes præcellit*. Neque immeritò ab Erinhero, qui vitam S. Hermenradi Presbyteri Tutelaris Hasungensis versibus descripsit, appellatur Sedes Regalis. Quid ni enim Regalis, quæ tot

*Chronicon
MS. P. Gbri-
stophori
Broßeri.
Vita S. Go-
dehardi
cap. 27.*

*Lambertus
anno 1050.*

*In proæ-
mio.*

Regum studiis est cohonestata? Referam versus expertes illos quidem artis, sed tamen qui veteris memoriae de Paderborna sententiam sine fuce nobis exponunt. Sic enim ille ingressus sermonem de B. Heimeradi cum Meinwerco Antistite congressu:

Est locus egregius Patherbrunnon vocitatus:

Is quoque Regalis Sedes & Pontificalis.

Quod si quis ergo præterea percunctabitur, quid ita, tot aliis postpositis urbibus, Paderborna publico in Westphalia gymnasio decoretur? is cognoscat Westphalis, qui præ cæteris populis sint appetentes humanitatis & sapientiæ, ejus possessionem rem prorsus regiam videri, atque ideò propriam ei sedem ac domicilium, non alibi decuisse, quàm in *Regia Westphalia Urbe* collocari.

CAPUT VII.

Nihil Paderbornæ eorum deesse, quæ ad Academia splendorem & commoditatem requiruntur.

*Sangall. l. 1.
cap. 1. de
gestis Caroli
M.*

ET sanè si faciem & ingenium loci intuebimur, fatendum nobis erit, nihil vel à priscis illis Cæsaribus ornatus ad habitationis suæ dignitatem, vel abs Te, Princeps Illustrissime, felicius ad commoditatem studiosæ juventutis reperiri potuisse. Ac primi quidem illi viri sapientes, qui Carolo Magno Cæsare è Britannia delati in Galliam, Parisiensis Academiae quasi parentes fuerunt, cum venalem se Sapientiam afferre professi, interrogati essent, quibus rebus ad rem tantam opus esset, responderunt: opportunis locis, animis ingeniosis, victu, atque amictu. Atque ingenia quidem, quorum universa Westphalia in primis est ferax, Paderbornæ deesse non possunt, præsertim cum eo loco sit sita, ut ad eam ex omni Westphaliæ regione faciles sint accessus. De copia verò rerum quibus vita sustinetur, quæ potest cum ea Westphaliæ pars contendere? Cum enim Westphalia
omnis

omnis, quâ quidem ad Rhenum & Oceanum vergit, in latif-
 simos expansâ campos, ob crebras paludes pastioni sit aptior
 quam segeti: quâ verò Visurgim, & Chattorum juga respi-
 cit, pinguiore sit glebâ, præterquam ubi saltibus & silvis hor-
 rescit; quis non videt opes utriusque terræ eò loci confluere,
 ubi sita est Paderborna? Hic enim & planities paullatim
 quasi emerfa ex uligine ad declivia montium assurgit; & mon-
 tes in amœnos colles lenesque clivos desinentes, ad campo-
 rum se valliumque facilitatem inclinant; & vastitas illa silva-
 rum in crebra nemora, & virentes dissecta lucos, agris, hor-
 tis, arboretis plurimum relinquit soli. Itaque nusquam alibi
 latiora pascua, nusquam uberiora arva, nusquam villæ cul-
 tiores. Quid enim foecundius eo omni agro, qui ad exorien-
 tem solem, & meridiem editior, latèque diffusus, oppidis,
 vicisque creberrimis colitur? Quid benignius illis ad occa-
 sum, & septentrionem jacentibus campis, quos è montibus,
 quibus hæc urbs utrimque in theatri propè speciem cingi-
 tur, plurimi & limpidiissimi irrigant rivi? In tanta terræ bo-
 nitate, calique clementia quæ unquam macello, quæ grana-
 rio, quæ penuri sit egestas metuenda? Quando enim vel hos
 campos pascua, vel hos agros frumenta, vel hos clivos arbo-
 res, hortique sefellerunt? Quid ego de Cereali nostro Bac-
 cho dicam? cui & frugem hæc pinguiissima arva, & liquorem
 nostri beatissimi fontes suppeditant. Quis illum gustans, Cæ-
 cubum aut Falernum desiderat? Habet enim majorem
 quàm vinum sitis levandæ facultatem, neque fere quicquam
 de calefaciendi stomachi, & adjuvandarum virium virtute
 concedit. Quòd si, ut est apud Strabonem, Gymnasio libe-
 ralium artium, quod erat Tharsi in Cilicia, Cydnus amnis,
 cujus saluberrima aqua ferebatur, plurimum celebritatis at-
 tulit, nihilne habebit ad illustrandam Paderbornæ Acade-
 miam, hæc salubrium fontium copia, quibus ambigere pos-
 sis, plusne palati & valetudinis, an aspectus & voluptatis
 gratiâ delecteris? Neque enim sentio quæ possit species esse
 jucundior, quàm trium fontium in media Urbe, ex eodem

*Lib. 14.
Geogr.*

colle, modico intervallo exorientium, tantamque subitò vim aquarum erumpentium, ut, non modicis effusi rivis, antè in unum alveum visendo sanè agmine confluant, compluresque molas frumentarias priùs versent, quàm se effundant è mœnibus. quanta amœnitas singulorum cùm seorsim fluunt? quanta omnium cùm uno amne labuntur? quàm juvat aquam ipsam omni crystallo puriorem intueri, & innascentes viridissimas herbulas numerare? quale spectaculum anaticulas, & cygnos videre in mediis undis pendulos, suspensâ caudâ, nitentibus contra profluentem pedibus, prono rostro piscantes? quæ voluptas ne sævæ quidem brumæ inclementiâ unquam eripitur. Quâ enim tempestate nive omnia fœda sunt, & gelu, non modò intra urbem, sed etiam non modico foris spatio, ne secundùm quidem ripas, ut fert mos cæterorum annium, vel in tenuissimas crustas congeliat. Quid quòd eodem tempore peregrinas aves ad se noster amnis allicit, quæ fluviis assuetæ, ubi glaciæ cæteris prohibentur, ad hunc confugiunt? Æstate verò, potestne quicquam illis viridariis, hortis, pomariis, quibus utraque ejus ripa prætexitur, esse formosius? Non enim nunc vacat aquam commemorare totâ propè urbe per canales singulari artificio dispensatam, non salientes fontes, non piscinas, non lavatrinas, non sexcenta commoda. Quòd si collibitum erit egredi urbe, quem non delectet cursum ejus profèqui, modò pleno incedentis amne, modò divisis quasi copiis insulas ambientis, modò vario flexu, & grato errore per virentia prata serpentis, modò limpidissimos rivos amplectentis sinu, modò celeberrimum Romanis annalibus flumen Luppiam, vel cum jactura sui nominis generantis? Ab amne verò cùm discesseris, quocumque conjeceris oculos, quanta, D E U S bone! se ubique ingerit in tam illustri naturæ varietate voluptatum seges? Aspice hunc collem, in quo Paderborna non jacet, sed cubat. potestne fieri quicquam his silvis, quas vertice ostentat, altius, umbrosius, amœnius? num illo deinde modicò declivi, sed latissimè se pandente, & quasi venditante agro venustius?

nustius? Ima denique ejus pars, quæ urbem est complexa, quantis referta est sèpium, pratorum, hortorum, nemorum deliciis, sive in umbra requiescere, sive apricari, sive deambulare, sive honestis ludis indulgere libeat? Nam quæ aliquanto longius ab urbe digressò finitimis locis avocare, & tenere animum possint, nimis longum esset enarrare. Neque enim oppidum aut vicum temerè repereris, cui non proprias quasdam opes, & amœnitates natura indulerit? Quòd si Heliconem gemino fonte insignem Musis poëtæ consecrandum putarunt, quòd illâ venustate plurimum crederent levari curis ingenia, & ad commentandum exacui, quis hanc omnem regionem quæ est sub urbe neget studiis alendis natam? Ut enim ipsam urbem taceam Castaliis fontibus redundantem; ut nihil commemorem de Saltcotena oppido, aquâ, unde sal coquitur, nobili: ut præteram Luppelringam, ubi primum est Luppia caput, habemus in propinquo Alpheum, cujus Arethusam frustra rerum naturalium curiosi jam pridem persequuntur. Nempe non longè à nova-Beca oppido rivus est non modicus, qui terrâ haustus sese, nescio quò oculis mortalium eripit. Mirabilius propè est, quòd duo rivi ad Liechtenavum oppidum confluentes, repentè absorbentur, verùm non uno semper meatu, sed prout aquæ impetus tulit. Itaque admodum quinque jam patent; neque dubitat interdum novos aperire. Ad veterem verò Becam in silva fons est, quem Tumultuarium vocant. Is situs est in clivo montis, è quo magna vis ferri & æris eruitur. Non jugiter, sed intervallis fluit, sic ut cùm unam circiter horam cursum tenuerit, mox inhibeat, ac tres, aut amplius horas quiescat. Neque tamen stata semper tempora observat, aut vices. est enim cùm bis eodem die aquam profundat, est cùm semel. interdum ante, interdum longè post meridiem. Ferunt, quoties se ad cursum refert, sibilum per cacumina arborum exaudiri, velut exurgentis venti: & primus prodeuntis impetus, quodam cum murmure fit ac strepitu, quasi se ad cava montis allidentis, & foras erumpere gestientis aquæ. Quòd si non

verc-

vererer otio meo abuti, & tuâ, Princeps Illustrissime, patientiâ, persequerer oratione universam hujus urbis viciniam, atque demonstrarem nullam esse oram, unde non præcipua quædam sive commoda, seu oblectamenta, ad Academiam pertinere possint. At, inquiet fortasse quispiam, hæc loci commoditas atque jucunditas aëris insalubritate corrumpitur. Nego post exortum Academiæ nomen, ullam conditam esse puriore cælo. Procul enim causas omnes habet pestilentium aurarum. Quippe in declivi posita, è longinquo septa jugis montium, quæ vehementiorem vim ventorum defendant, non nisi secundis assiduè perflatur. Itaque cum his proximis superioribus annis tota propè Germania, atque imprimis Westphalia nostra, multi mortales pestiferæ lue consumerentur, ejusque metu necesse esset, gymnasiis clausis, studia literarum intermitteri; Paderborna jam ab anno *xcviii.* supra *md.* inter crebros aliorum luctus & funera, constantem suorum studiorum cursum tenuit. Sed jam mihi videor nonnullorum murmur exaudire, quibus, quæso, Princeps Illustrissime, ut ignoscas. Si enim eorum orationem rectè assequor, non nisi ardenti quodam adversus Celsitud. *v.* studio promoventur. Quid ergo illi? De loco fatentur; de civibus alia omnia. Refricare enim student animum tuum eorum memoriâ bonorum, quæ per hosce triginta annos, Paderbornensibus tuis ostendisti: enumerant cohortationes, monita, decreta, minas: percensent curas, labores, vigilias, sumptus, pericula; cum interea nihil ab iis, quod operæ pretium sit, post tot conatus factum videatur. Itaque principiò negant, qui tot antea tua beneficia sint aspernati, nunc hoc præstantissimum, & cum totius Westphaliæ gloria conjunctum mereri potuisse. Deinde qui in Principem suum optimum, & suæ salutis amantissimum tam fuerint invenusti & inurbani, valdè verentur, ne semper eos illa morum commoditas deficiat, quam tanta virorum, adolescentumque multitudo omni humanitate perpolita desiderat. Verùm isti primùm, paucorum civium crimen, toti inferunt civitati.

tati. Deinde non vident, quo argumento ipsi utantur ad frangendum, vel infirmandum, hoc eodem te ad suscipiendum usum esse, & jam porrò uti ad persequendum consilium tuum. Quid enim? Sunt nonnulli minus bene morati, audio. nempe, ne rectè quidem de DEO sentire, & loqui didicerunt. Est verò cùm pravarum opinionum, tum malorum morum una & eadem mater Ignorantia, quæ si luce salutarium doctrinarum aliquando discussa fuerit, vidisti, Princeps Sapientissime, alios Paderbornam mores, alios cives habituram. Nihil enim ad profligandos errores, nihil ad ferociam domandam, nihil ad rectè componendum civitatis statum doctrinâ præsentius. Lovanium accepimus, cùm civilibus armis, atque discordiis complures annos arsisset, essetque civitas mutuis cædibus propè perculsa atque afflicta, Joannem Brabantia Ducem consilium cœpisse extruendæ Academiæ. Quid plura? brevi illa civibus pristinam lenitatem, & concordiam reddidit, quam rerum omnium ubertas, & publica felicitas est consecuta. Non aliam quoque spem, te Duce, atque auctore, Illustrissime Princeps, ingredimur. Spem autem? quasi verò non jam fructus aliquos, certè flosculos tuæ providentiæ teneremus. Tot enim adolescentes Paderbornæ nati, qui in tuis scholis jam inde à prima puericia liberalibus disciplinis, ad omnem honestatem informantur, qui neque sensûs celeritate, neque laboris patientiâ, neque morum facilitate à quoquam exterorum vinci se sustinent, satis declarant, si quid superioribus annis secus accidit, quàm volebas, id non naturæ perversitate, sed salutaris culturæ inopiâ contigisse. Ea jam abs te relata, ac tam insigni accessione cumulata, non modò omnem maculam ac labem, si qua paucorum culpa infedit Paderbornensi nomini, se deleturos profitentur, sed etiam daturos operam, ut vetus illud Paderbornæ elogium, quod ab illo pio viro, quem superius, laudavi, Arnulfi Imperatoris memoriâ litteris mandatum est, quasi postliminiò recuperent. Id ita habet. *Hic*

Lucus (Paderborna) viris omni nobilitate generis, animique

h

semper

*Lipsius
Loban. l. 3.
cap. 1.*

*In Cosmod.
et at. 6.
cap. 37.*

semper insignibus abundabat, ut non esset dubium, quin patria civibus, & cives patriæ congruerent, ac sibi utraque vicissim ornamento forent.

CAPUT VIII.

Nerohaß Illustrissimi Principis Fundatoris domicilium situm esse, ubi olim Nero Claudius Drusus Augusti Privignus Castellum Alisonem contra Sicambros condidit.

Ceterum, Princeps Illustrissime, circumspicientem me, ac penitus perlustrantem animo hujus Urbis, ut cum Comico loquar, optimitates, & commoda, hæc quoque sedes ac domicilium tuum, in quo majores tui Episcopi Paderbornenses amplius tria retrò secula habitaverunt, ne se silentio præteream admonet. Quanquam enim longulè abest ab Urbe, illinc tamen ipsa, totaque provincia jus petit: illic hujus Academiae moliendæ consilia sunt nata: denique quicquid est in ista arce splendoris hodiè, & magnificentia, id totum abs te habet, qui unus, & illius, & Academiae es conditor. Quare si ad relaxandos contentione studiorum animos, jucundum erit unquam Academicis nostris educere se nonnunquam ex Urbe, & hæc lustrare vel umbrosa silvarum, vel aprica camporum, libenter, opinor, hujus quoque arcis specie è propinquo perfruentur, eosque cum aedificii majestas, locique amœnitas, tum verò præcipuè Tuiillos Optimi Parentis, ac Fundatoris memoria delectabit. Accedet illa quoque liberalis sanè voluptas, & adolescente colente bonarum litterarum longè dignissima, quam capient ex earum recordatione rerum, quæ vetustissimis temporibus hoc ipso loco gestæ memorantur. Est enim hic locus, si quis alius in universâ Germania magna, & veterum Annalibus, & virorum fortium, atque illustrium monumentis celebratus. Quibus de rebus si pauca attigero, veniam, ut spero, dabis, Princeps humanissime, huic meo ornandi honoris Tui studio,

studio, neque alienum me quicquam ab instituto facere iudicabis. Si enim laudationem instituenti illius Academiae Platonis nemo vitio verteret, quod cum illa esset in suburbano Athenarum, neque multo inde propius abesset, quam haec arx à Paderborna, existimaret Athenarum gloriam ad Academiae laudem pertinere; neque ego accusandus sum, si ostensurus idoneum abs te Academiae locum captum esse, de hoc tuo domicilio disseram. Ut enim, propter locorum propinquitatem, qui in Academia Platoni dabat operam, is minimè vanus erat, cum se Athenis studere Philosophiae diceret, tamen si gymnasium esset in suburbano: ita sedem hanc tuam perinde atque continentem cum hac urbe, lucem quandam, & ornamentum nostris studiis afferre credimus. Est igitur observatum à viris eruditis, hoc ipso loco Neronem Claudium Drusum Augusti privignum, Tiberii fratrem, castellum posuisse, Q. Aelio Tuberone, & Paulo Fabio Maximo Coss. qui, ut rationem iniit Sigonius, fuit ab Urbe condita annus DCCXLII. ante CHRISTUM Salvatorem natum nonus. Siquidem anno proximo superiore, ut narrat Dio Cassius, Sicambri cum finitimis gentibus, absentiam Augusti, & exemplo Gallorum commoti, bellum adversus Romanos moverant. Hos Drusus non modò, quod moliebantur, armis vetuit, Rhenum transmittere, verum etiam ipse transgressus, secundum insulam Batavorum, quam Rheni divortia efficiunt, primum Usipetibus, deinde ipsis Sicambri arma intulit. Anno sequenti, qui fuit is quem diximus, vere ineunte, rursus subjugatis Usipetibus, Luppiaeque fluminis ripis ponte junctis, in Sicambros irruptionem fecit. Ii per hos dies fortè cum Chattis finitimis, propterea quod auxilia negaverant, bellum gerebant, quæ res locum dedit Druso per Sicambrorum fines ductis copiis, ultra Visurgim movendi. Inde cum remigraret, in hostes delapsus est, à quibus cinctus in magnum cum suis discrimen venit: sed hostibus temerè, & sine ordine prælium aggressis, non modò victor evasit, verum etiam castellum contra eos ad confluen-

*Philipp.
Cluver. l. 3.
antiqua
German.
cap. 9.
In fastis.*

*Lib. 54 hist.
Rom.*

res Luppiaë & Alifonis posuit. Ex quibus principio certum est Sicambros hanc, in qua sumus, regionem eâ tempestate coluisse, cum inter insulam Batavorum, & Luppiam habitarent Ulsiperes, è quorum finibus in Sicambros Luppia trajiciendus fuit. atque ita terminus Sicambrorum erat ex ea parte Luppia, ex altera verò Chattis & Visurgi confines erant. Per hos fines cum iter haberet Drusus, castellum posuit eo loco, ubi Luppia & Aliso miscentur. At quis iste Aliso? diligenter omnem hunc tractum lustranti, omnesque amnes, qui se in Luppiam exonerant, recensenti, nullus in mentem venit, in quem Alifonis, sive ut est in Græco, Elifonis nomen conveniat, præter eum, quem hodie Almam vulgò dicimus, qui apud tuas ædes, Princeps Illustrissime, in unum cum Luppia amnem confluit. Præsertim cum gravissimi auctores, Velleius Paternulus, qui in his oris sub Tiberio, ut ipse narrat, Præfectus equitum fuit, & Cornelius Tacitus, hoc ipsum castellum Alifonem appellant, ascito, ut apparet, à præterfluenti nomine. Atqui in conspectu hujus tuæ arcis, est hodieque vicus Elfen, qui vetus illud Elifonis retinet nomen, facileque fidem facit hos esse illos confluentes, ad quos Drusus suum illud castellum collocavit. Porro nemo, qui castelli nomen audit, vilis & abjecti loci speciem subjiciat animo. Etenim Dio aggressurus Varianam cladem enarrare, cujus, ut dicemus, quasi semina posita sunt in hoc castello, disertâ oratione persequitur cujusmodi fuerint hæc Romanorum castella. Primùm enim negat ejusmodi castella crebra in Germania, aut inter se vicina fuisse: deinde Romanas legiones in iis hibernare solitas: tum civitates iisdem locis conditas: eodem Germanos ad forenses conventus convenisse: hinc jus iis dictum esse: hinc paullatim feris & barbaris moribus positis, consuetudine Romanorum humanitatem & mansuetudinem induisse. Quæ omnia eâ gratiâ ab illo narrantur, ut intelligeremus, quemadmodum Germani, eum locum, in quo Varus habitabat, celebrando, omnesque in speciem amicarum, atque adeò civium partes agen-

Velleius
l. 2.
Tacitus
Annal. 2.

lib. 56.

agendo, sensim eum in securitatem, ac mox in exitium impulerint. Atqui Varum fuisse tum in Alifone postea ostendemus. Igitur omnia illa, quæ de castellis Romanis à Dione disputantur, sunt in primis Alifoni tribuenda. Sanè cum vicus, qui hodie superest Ellsen, non modico spatio à confluentibus recesserit, non vana est conjectura totum eum campum, qui medius est inter confluentes, ubi castellum fuit, & extremos vici fines, frequentibus domiciliis habitatum, atque ita non mediocrem civitatem hoc loco fuisse. Præterea liquet ex his, quæ è Dione attulimus, unum hoc in interiore hac Sicambrorum regione castellum, ubi hiberna essent Romanorum, extitisse. neque enim vel pauca his locis castella verè affirmasset, si modico intervallo plura fuissent, vel in castellis hiberna poni solita, si alius unquam fuisset castelli, alius hibernorum locus. Quæ cum certa sint, alio præterea argumento certò concludimus, Alifonem castellum & civitatem non alibi, quàm in hoc loco quarendum esse. Proditum enim est à Velleio, Tiberium, cum post cladem Varianam, rem suis oris utcumque restituisset, digredientem in Italiam, ad caput Luppiaë fluminis hiberna locavisse. Quid clarius? Quem enim locum Dio ad confluvia Luppiaë & Alifonis, eum Velleius statuit ad caput Luppiaë. Is igitur amnis, qui proximè à capite Luppiaë in ipsum influit, is est, qui Alifo veteribus dictus, Drusiano castello locum & nomen dedit. At quis ille est, nisi Alma? Maneat ergo, Princeps Illustrissime, tuum hoc domicilium in ipsis Castelli Drusiani vestigiis esse collocatum.

Lib. 2.

C A P U T IX.

*Summa rerum in Alifone castello gestarum,
dum illud Romani tenuerunt.*

Q Uo in loco, quæ jam inde à prima origine, non indigna posteritatis memoriâ gesta sint, si coner breviter percensere, equidem nescio simne operæ pretium

facturus. certè, quæ tua est humanitas, Princeps optime, si me in eo, & pietati in te meæ obsequi, & studiis adolescentum nostrorum prodesse velle videris, non gravatè, uti confido, feres. Illud principiò constat hunc locum situm in finibus Sicambrorum insigni Romanis fuisse præsidio ad compescendos, domandosque Tencteros, Usipetas, Bructeros, Marfos, Tubantes, Chattos, Delgubinos, quæ omnes gentes finitimas oras incolebant. Deinde plurimum habebat momenti ad Luppianam, Amisiam, Visurgim in Romani populi potestate retinendum. Quocirca multæ hoc loco nobiles expeditiones susceptæ, multa prælia decreta sunt. Itaque cum Imperatores, tum eorum legati multi hoc loco erant. Ac Drusus quidem quem post conditum Alifonem legatum habuerit non certò proditur. est tamen ut credam fuisse L. Domitium Ahenobarbum Neronis Imperatoris avum. Is, ut refert Tacitus, per medias paludes tramitem aggeravit usque ad Rhenum, quò commodè Romanæ copiæ permearent. Pertinuisse verò eum aggerem usque ad nostrum Alifonem, ex eo conjici licet, quòd postea narrat Germanicum omnia inter Alifonem castellum, & Rhenum novis aggeribus permunivisse. Novos vocat, eò quòd veteres antè à Domitio structos instauravit. Idem Domitius hinc quoque, ut opinor, arma ultra Visurgim, atque adeò Albim tulit. Sic enim Tacitus de eo: *Exercitu flumen Albim transcendit, longius penetrat à Germaniâ, quàm quisquam priorem, easque ob res insignia triumphi adeptus est.* Drusus quoque Alifonis nostri conditor, ad eundem Albim nomen Romanum protulit, sed cum victor reverteretur, priusquam ad Rhenum perveniret, ex fractura, equo super crus collapsò, naturæ concessit, tertio anno à condito Alifone, quo unà cum T. Quinctio Crispino ipse consulatum gerebat. Corpus Romam a Tiberio perlatum est. Milites Romani qui his locis versabantur aram suo Imperatori defuncto erexerunt, haud procul ab Alifone Castello, si rectè Tacitum assequor, qui memorat, eam à Germanis postea dirutam, atque item tumulum Varianis

Annal. 1.

Annal. 2.

Annal. 4.

*Epitome
Lib. ii.*

*Anno ante
CHRISTUM 7.*

Annal. 2.

rianis legionibus positum, cum à Germanico Alifonem, quem obsederant, deserere cogentur. A neutro igitur longè aberat. Atque, ut dicam quod sentio, credo fuisse inter Luppiam, & montes, inter quos via patet ad Teutoburgiensem saltum. Discimus enim ex Suetonio, cum de altero monumento, quod Moguntiaci eidem Druso est positum, loquitur, solenne fuisse, ut statò die, circum hanc aram quotannis exercitus decurrerent. ejusmodi verò decursiones magna camporum spatia postulabant, qualia sunt ea quæ Moguntiaci hodieque nomen à Druso obtinent: Neque verò è re erat legionum, ut quotannis procul à suis castris abducerentur: præsertim his locis, ubi ab hostibus facilè iniquitate locorum in discrimen adduci poterant. Quæ mihi ratio Germanicum permovisse videtur, cur, ut ibidem narrat Tacitus, tumulum Varianis legionibus structum, quem iidem Germani disjecerant, minimè iterarit. nimirum tumulus longiùs aberat ab Alifone, non item ara. Quare confirmare ausim aram hanc Drusi fuisse in ea planitie quæ inter Alifonem jacet, & Luppiaè caput. Druso successit in Germania frater ejus Tiberius, is quo deinde rerum potente CHRISTUS Salvator noster crucem pertulit. Is proximo à morte Drusi anno (Marcio Censorino, & Caio Asinio Gallo Coss.) Sicambros, in quorum regione demonstravi fuisse Alifonem, magis consilio, ut ipse apud Tacitum gloriatur, quàm vi usus, in deditionem accepit, eorumque multa millia supra ripam Rheni in Gallia collocavit? ut ait Eutropius. eos alii postea Burgundiones, alii Gugernos dictos volunt. Neque multò post Tiberius Romam discessit. Fuit deinde ejus in locis legatus M. Vinucius, ejus, cui Velleius suam historiam inscribit, avus. Sub eo, ut idem memorat, *triennio ante adoptionem Tiberii immensum in Germania bellum exarsit, quod ab eo quibusdam in locis gestum, quibusdam sustentatum feliciter, eoque nomine decreta ei cum speciosissima inscriptione operum ornamenta triumphalia.* Ad id bellum profligandum jam ab Augusto adoptatus, rediit in has oras Tiberius, Sexto

Drusenloch.

Annal. 2.

Lib. 7.

Isidorus.

Cluverius.

Velleius l. 2.

Ælio

*Velleius**ibid.**An. CHRI.**STI 5.*

Ælio Cato, & C. Sentio Saturnino Coss. Ibi cum trans Visurgim duxisset exercitum, atque Cheruscas in deditio- nem accepisset, hieme sequentis anni, qui L. Valerium Mes- salam, & Cornelium Cossum Coss. habuit, ad tutelam im- perii, inquit Velleius, digrediens in Urbem, *ad caput Lup- piae fluminis locavit hiberna.* Quæ res manifestò ostendit omne bellum ex hoc potissimum Alifone nostro, administra- tum esse: atque ita ipsa regionis opportunitas flagitabat. Pu- gnanti enim ad Visurgim non alius erat in propinquo rece- ptus. Proximo consequenti anno repetit eundem locum, at- que expeditionem Tiberius, atque *iterum trajecto Visurgi, re- ceptis Cauchis, fractis Longobardis, ad quadringentesimum* (verba sunt Velleii) *milliarium à Rheno ad flumen Albim vi- ctorem perduxit exercitum.* Erat Tiberii legatus in hoc bello

*Lib. 55.**Velleius**ibidem.**An. CHRI.**STI 8.**An. CHRI.**STI 10.**Ibid.*

C. Senti Saturninus, qui nuper consulatum gesserat, ei, ut re- fert Dio, ob res his regionibus ductu Tiberii bene gestas, orna- menta triumphalia decreta sunt. Circa idem tempus Marobo- dus Marcomannorum rex, qui in Boiohæmo dominabatur, grave bellum in Romanos commoverat. adversus eum ex his ad Alifonem castris Tiberius per Noricum, Saturninus per Chattos cum copiis est profectus, A. Licinio Nerva, Q. Cæcilio Metello Coss. Hoc bellum sanè atrox & periculosum, ut in cu- jus societatem Marobodus universam quoque Pannoniam, & Dalmatiam traxerat, propè à Tiberio feliciter patratum erat, cum hic apud Alifonem ingens plaga Romano est nomini imposita, Q. Sulpicio Camerino, C. Poppæo Sabino Coss. Et- enim digresso Tiberio, præfectus in Germaniam venerat P. Quinctilius Varus, qui antea Syriam administrarat, *vir, ut eum nobis depingit Velleius, ingenio mitis, moribus quietus, ut corpore & animo immobilior, otio magis castrorum, quàm bellica assuetus militia.* Hunc supra memoravi cum exercitu Alifone confedis- se. Nam Germani, ut narrat Dio, quibus nimium fidebat, dederant operam, ut quam longissi- mè abesset à Rheno, scilicet ut homini faciliùs insidias face- rent. at nullus castrorum Romanorum locus in hac regione à Rhe-

Rhe-

Rheno quantum Alifone distabat. Deinde caeso Varo Germani confestim ad oppugnanda castra conversi sunt. ea vero fuisse Alifone diferte pronunciat Velleius. *Asluetus igitur, ut ante cognovimus, otio castrorum Varus, hic non modo hiberna, sed etiam, ut ait idem, trahebat aestiva, & quoniam, ut ex Dione nuper didicimus, Alifone forum erat, ubi Praefectus Romanus jus dicebat, audi quemadmodum ea res hominem infelicem, Germanorum fraudibus, ac dolis irretiendum, ac penitus constringendum dididerit. Velleii verba sunt: Mediam ingressus Germaniam, velut inter viros pacis gaudentes dulcedine jurisdictionibus, agendoque pro tribunali ordine trahebat aestiva. At illi, quod, nisi expertus, vix credebat, in summa feritate versutissimi, natumque mendacio genus, simulantes fictas litium series, & nunc provocantes alter alterum injuria, nunc agentes gratias, quod eas Romana justitia finiret, feritasque sua novitate incognita disciplina mitesceret, & solita armis discerni, jure terminarentur, in summam socordiam perduxere Quinctilium, usque eo, ut se Praetorem Urbanum in foro jus dicere, non in mediis Germania finibus exercitui praesse crederet. Haec Velleius, qui unum praeteriit, quod ad excusandos Germanos non nihil facit, neque reticuit Dio. Ait enim Varum principio Germanis velut servis imperasse, & argentum exegisse tanquam a subditis, cujus rei insolentes eorum primores, quando palam rebellare non audebant, ad simulandam amicitiam, & obsequium, struendasque clandestino insidias flexisse. observarunt igitur adversus Romanos Germani illud Romani vatis: *Dolus an virtus quis in hoste requirat?* Erant insidiarum principes, ut idem Dio ait, Arminius & Segimerus, qui assiduo cum Quinctilio versabantur, ac saepenumero convivabantur. Atque haec omnia gerebantur, ut diximus, Alifone. Ubi jam nihil sibi Quinctilius a Germanis metuere visus est, primum eum rogant, ut praesidio sibi militum Romanorum uti liceat. Dictum factum, aliis ad oppida munienda: aliis ad capiendos latrones: aliis ad subvehendos commeatus praesidia concedit.*

*Ibid.**Lib. 56.**Dio lib. 56.*

Post-

Postquam imminutus, & debilitatus exercitus Alifone remanerat, excogitant quemadmodum Varum inde ad iter protrahant, quò cladi sit opportunior, cum se per amicorum regionem ire crederet. Quid quæris? repente ex composito Alifonem affertur nuncius, quosdam è longinquis Germanis arma sumsisse. Hic qui apud Quintilium erant, quos jam pridem amicos esse sibi persuaserat, rem indignam dicere: hortari ut rebelles punitum iret: auxilio se mox affuturos. Illi digressi, quos quique Romanos, velut sibi præsidio futuros à Quintilio postularant, obtruncant: Quintilium adversus rebelles Alifone proficiscentem, à tergo, depositâ jam amicorum personâ, adoriuntur. Ita, inquit Velleius, *exercitus omnium fortissimus, disciplinâ manu, experientiâque bellorum inter Romanos milites princeps, marcove ducis, perfidiâ hostis, iniquitate fortuna circumventus, cum ne pugnandi quidem egregiè occasio, in quantum voluerant, data esset miseris, castigatis etiam quibusdam gravi pœnâ, quia Romanis & armis, & animis usi fuissent; inclusus silvis, paludibus, insidiis ad internecionem trucidatus est.* Reliquerat Varus Alifone, ut constat ex Dione, legatum L. Asprenatem, narrat enim à tubicinibus, cum se ad prædam convertissent Germani, sparsam esse famam adventare Asprenatem suos ulturum, neque eam vanam fuisse. In propinquo igitur fuisse oportuit. Ducebat Asprenas duas legiones, quas, ut narrat Velleius, *navâ virilique operâ immunes tantâ calamitate servavit; maturèque ad inferiora hiberna descendendo, vacillantium etiam cis Rhenum sitarum gentium animos confirmavit.* Appellat inferiora hiberna, quæ erant apud Vetera, ubi hodie est oppidum Sancti, quò pertinebant aggeres illi ab Alifone ad Rhenum olim structi. Inter alia rei Romanæ damna, quæ clades Variana attulit, illud etiam fuit, quòd Aliso, vigesimo circiter, postquam ædificatus fuerat, anno in hostium potestatem venit. Cæso enim cum exercitu Varo, immensæ Germanorum copiæ, ut testatur Velleius, Alifonem, & in eo Lucium Cæditium præfectum castorum, aliosque, qui supererant, Romanos

manos obsident. At illi omnibus difficultatibus superatis, quas inopia rerum intolerabiles, vis hostium faciebat inexsuperabiles, nec temerario consilio, nec segni providentiâ usi, speculatique opportunitatem, ferro sibi ad suos peperere reditum. Hæc sunt, quæ de clade Variana ad Alifonis historiam pertinere visâ sunt, quæ Romano nomini panè exitiabilis, ut loquitur Suetonius, accidit Teutoburgiensi saltu, quod nomen hodie retinet mons, cui subjectus campus à Germanorum de Romanis victoria Winfelt appellatur, non longè ab Horna oppido, XII, ab Alifone passuum millibus. Quo tempore Aliso in Romanorum ditionem redierit, non satis compertum habeo; illud ex Tacito exploratum est, octavo post cladem anno tenuisse Romanos. Neque verò ante Augusti mortem, qui quinto post cladem anno obiit, recuperatum puto. Nam etsi Tiberius, & Germanicus poenas de Germanis repetitum mox venerunt, negat tamen Dio longè ab Rheno discessisse, ne quod sibi novum malum crearent. Mortuo Augusto, Sexto Pompeio, & Sexto Appuleio Coss. Tiberius jam Imperator in has oras venire desiit. quapropter totam belli Germanici molem Germanicus Drusi, qui Alifonem ædificaverat, filius, sustinuit: quem, ut narrat Tacitus, Octavius Augustus octo apud Rhenum legionibus imposuerat. Is anno ab Augusti excessu proximo, Druso Julio & C. Norbano Coss. sedatâ militum seditione, res novas Augusto jam extincto molientium, depulsisque hostium iter obsidentium copiis, exercitum duxit, inquit Tacitus, ad ultimos Bructerorum, quantumque Amisiam & Luppiam amnes inter, vastatum haud procul Teutoburgiensi saltu, in quo reliquæ Vari, legionumque inssepulta dicebantur. Pergit exequi quemadmodum in eum saltum progressus legiones Varianas tumulo condiderit, primusque cespitem posuerit, atque mox ancipiti cum Arminio Marte conflixerit. In hac expeditione receptum, vel instauratum Alifonem promptum est credere: nam ex ultimis Bructerorum, ubi hodie Delbrugia est, in Teutoburgiensem saltum tendentibus erat necessariò prætereun-

In Othob.
cap. 23.

CHRISTI
15.

Annal. 1.

Ibid.

us. Consecutus est annus, qui T. Sisennam, Statilium Taurum, & L. Scribonium Libonem Coss. habuit, quo Germani, dum Germanicus classem apparat, quâ militem & com-
meatum in has oras per Amisiam advehat, interea magnis
copiis *castellum Lupiæ flumini appositum* obsident, ut

Annal. 2. commemorat Tacitus. Id castellum paullò post Alisonem
nominat. Sic enim habet: *Audito castellum Luppiæ flumi-
ni appositum obsideri, sex legiones eo duxit. & paullò post:
Neque Casari copiam pugna obsessores fecere, ad famam ejus
dilapsi, tumulum tamen nuper Varianis legionibus structum,
& veterem aram Druso sitam disjecerant. Restituit aram,
honorique patris princeps ipse cum legionibus decucurrit. Tu-
mulum iterare haud visum; & cuncta inter castellum Ali-
sonem, & Rhenum novis limitibus, aggeribusque permunita.*

Atque hæc sunt, Princeps Illustrissime, quæ de Alisonem nostro
à Romanis scriptoribus sunt prodita. Consequentibus tem-
poribus, uti segnius Romanis in Germania Magna bella gesse-
runt, ita minorem dedere scribendi materiam. Siquidem hoc
ipsa anno, quo Alisonem obsidione liberatum esse dixi, Ger-
manicus post insignem victoriam, quam ad Visurgim, in

Tacitus
Annal. 2.
Ibidi
campo Idistaviso, non longè à Minda, de Arminio reporta-
vit, à Tiberio fortissimum juvenem, ut loquitur Tacitus, *spe-
cie honoris, amoliri cupiente, in urbem revocatur.* Ibi cum
proximo anno C. Cælio, L. Pomponio Coss. de Germanis
triumphasset, missus in orientem, non multò post, dolo Pi-
sonis interiit. Interea res Germaniæ per præfectos Tiberius sic

Tacit. l. 9.
Annal.
Annal. 2.
administrabat, ut, *ne cui bellum permetteret, etiam damna
dissimularet, satius arbitratus rebellium gentes, quando Ro-
mana ultioni consultum sit, internis discordiis relinqui.* Ne-
que nihil in hoc Tiberius vidit. nam post diceßum Germanici,
inter Cheruscas, & Maroboduum grave bellum exarsit, & po-
stea inter eisdem Cheruscas, & Chattos tantæ inimicitia, ut

Annal. 11.
alicubi Tacitus, eos *æternùm discordare* scripserit, ut interea
Hermundurorum cum iisdem Chattis prælia, & Bructerorum,
atque Ansibariorum excidia silentio præteream. Inter hæc
Ger-

Ger-

Germanorum diffidia, tantisper Aliso præfidiis Romanorum tenebatur, donec Claudius Imperator, ut est apud Tacitum, C. Valerio Asiatico, M. Valerio Messalla Coss. qui erat à condito *Annal. 11.*
 Alisone sextus & quinquagesimus, adeò novam in Germanias vim prohibuit, ut referri præfidia cis Rhenum juberet. Præerat tum Germaniæ cum exercitu L. Domitius Corbulo, vir veteris disciplinæ militaris observantissimus, & maximis postea rebus in Oriente gestis immortalem famam consecutus. Is igitur in ipso aditu præclarorum operum, ad quæ jam pro nominis Romani gloria se accinxerat, non modò reducere exercitum, sed Alisonem quoque, & quæcumque in ulteriore Germania Romani loca tenuerant, præfidiis nudare coactus est. Itaque deinceps præclare Romani secum agi existimarent, si Germanos transitu Rheni prohiberent. Quid quod Panegyristes quidam ausus est dicere coram Maximiano, & Constantino, posterioribus falsò de antiquis Imperatoribus *Paneg. Max. & Constant.*
 traditum visum fuisse, quòd trans Rhenum signa barbaris gentibus intulissent. Quò major est gloria tui Alisonis, Princeps Illustrissime, habuisse in hibernis Romanas legiones, hinc jus dixisse tot Consulares, tot ornamentis triumphalibus insignes viros, hinc bella administrasse illos ex Augusta domo nobilissimos Imperatores, quorum ea fuerit virtus, ut etiam posteris supra fidem esse videretur.

C A P U T X.

In quorum potestatem venerit Aliso à Romanis desertus.

Quid verò, Romanis aquilis cis Rhenum reductis, Alisone factum est? Videtur enim certum, & exploratum, minimè vacuum, ac desertum esse derelictum, sed abscedentibus Romanis immigrasse Germanos, aut, quod verisimilius, dirutum instaurasse. Neque enim fieri potuisset, ut ad nostram usque ætatem Romanum Alisonis nomen retineret, nisi jam inde à Romanorum ex his oris discessu, ab aliquo populo cultus esset, atque celebratus. Quid quod jam antè docui convenisse etiam Alisonem, &

sedes in eo fixisse Germanos, quod sanè libenter in tantis, & tam crebris inter vicinas gentes simultatibus faciebant, quòd à bellorum injuriis Romanorum essent præsidio tutiores. Eadem eis fuit, Romanis quoque digressis, causà colendi & muniendi Alifonis. erat enim, ut jam demonstravi, in medio multarum gentium, quæ infestis sæpe armis inter se dimicabant. nam, ut alias taceam, Bruçteri, quorum extremos audivimus ex Tacito propè ab Alifone confedisse, circa exordia principatùs Trajani propè funditus à vicinis deleti sunt. Quis ergo populus Alifonem tenuit? nempe idem qui hanc regionem. Ac superioribus quidem annis, Druso rengerente, ut diximus, in hac Luppia ripa Sicambri incolebant, quos Tiberius postea, quòd belli adversus Romanos auctores ac principes fuissent, transportavit in Galliam. Versatur verò in quæstione apud eruditos, num Sicambri stirpitus ex his oris excisi sint, an verò nonnulli remanserint? qui ullos remansisse negant, Taciti partim silentio se tuentur, partim verbis. Silentio, quòd Germaniæ populos accuratissimè percensens, nunquam postea Sicambros in hac regione collocat, quàm sunt translati in Galliam. Verbis, quia discretè excisos esse confirmat, quomodo verò excisi, si ulli restabant? Qui contrà sentiunt, gravem habent suæ opinionis auctorem Strabonem, qui suam Geographiam Tiberio imperante scribebat, cùm necdum extinctum esset illud Germanorum belli fulmen Arminius. nam libro septimo ejus etiam viventis, & cum Romanis bella gerentis meminit. mortuus est autem Arminius, ut ex Tacito clarum est, M. Silano L. Norbano Coss. viginti & amplius annis post deditos Tiberio Sicambros. Is igitur, eodem libro septimo, sic ait: *Hujus partis (Germaniæ) populos Romani partim in Galliam traduxerunt: reliqui migraverunt in penitiores Germaniæ partes: ut Marfi: sed & Sicambrorum exigua restat portio.* Idem eodem libro commemorat à Germanico, inter alios Germaniæ principes, ductum in triumphum Teudorigem principem Sicambrorum. Fuerunt igitur Sicambri in Germania, cùm eam ad-

Tacitus de morib. Germ.

Annal. 12.

Annal. 2.

administraret Germanicus. non ergo omnes à Tiberio translati. Postea verò quàm Francorum in his terris nomen exortum est, quid illustrius Sicambri? Quoties eorum Jornandes, Claudianus, Sidonius, alii meminerunt? Quod Tacitus eorum non meminerit, respondent non pugnare cum Strabone, qui exiguam portionem fuisse ait, quam Tacitus meritò in integri populi numero habendam non putavit. Quod idem excisos memoret, ex eo non consequi ut nulli manserint. nam & Bructeros ab eodem excisos perhiberi, & Ansivarios, quod juventutis erat, casos; imbellem ætatem in prædam divisam esse. Et tamen Bructerorum & Ansiviorum nomen, posteriorum quoque seculorum memoriâ celebratur. Quid? nonne ausus est Velleius scribere, à Tiberio, post cladem sub Varo acceptam, *ocys profferrimo eventu excisam esse Germaniam?* num ideò nullos Germanos Germanico, cum quibus bellum gereret, reliquit? Habent igitur, qui Strabonem sequuntur, quo setueantur; neque sibi eripi sinant, etiam delerentibus has oras Romanis, fuisse è veteribus illis Sicambri, qui Alifonem colerent. Quòd si apud quempiam plus aliorum, quàm Strabonis valebit auctoritas, nihil tamen ille de Alifonis dignitate decerpit. Nam etsi negent mansisse veteres illos Sicambros, fatentur tamen ab Ulipetibus & Tencteris, qui vacuum, ut aiunt, eorum regionem adierint, usurpatum postea fuisse gloriosum, & veterum memoriâ inclytum Sicambrorum nomen. In ea regione cum fuerit Alifo, inter utrosque convenit venisse in eorum potestatem Sicambrorum, qui Rhenum postea transgressi, atque ad Vahalim & Mosam longè latèque primùm dominati, ad extremum subjugatâ Galliâ, reversi in Magnam Germaniam, unde exierant, ac tandem everfis Turingis, amplissimum Francorum regnum fundaverunt, quod Caroli Magni tempore, à *Bulgaris, seu Illyrico usque ad Hispanos, à Danis usque ad Calabros* pertinebat. Hoc regnum qui primi tenuerunt, è Sicambri fuisse, fidem facit D. Remigius, qui eorum Regem Clodoveum salutaribus aquis expiaturus

Lib. de
mor. Germ.
Annal. 13.

Lib. 2.

Otto Fri-
sin. lib. 5.
c. 32.

Greg. Turo turus, sic eum affatus dicitur: mitis depone colla Sicamber:
l. 2. c. 31. & Venantius Fortunatus, qui sic alloquitur Charibertum,
 Regem:

Lib. 6. 4. *Cum sis prognatus clara de stirpe Sicamber.*

Huic igitur tam inclytæ genti servivit derelictus à Romanis Aliso, quem equidem reor caput gentis interea fuisse, dum Romani, tamen si nulla in hac ulteriore Germania præsidia habebant, tamen Rheno propinquiores agros militum pecoribus, atque armentis vendicabant, & veteres colonos adire cupientes armis arcebant. Tunc enim Sicambri nostri tantisper se his remotioribus ab Rheno locis tuebantur, & discordantibus cæteris Germaniæ populis, paulatim crescebant, easque vires induebat, quibus non modò deinde Romanos Rheno arcerent, verùm etiam cum iis in Romano solo de orbis terrarum imperio dimicarent. Quam ad rem plurimum eis contulisse Alisonis opportunitatem mecum fatebitur, qui conditionem eorum temporum, locorumque considerabit. Siquidem nulla res deteriore faciebat Germanorum fortunam, quàm intestinæ dissensiones ac bella. Itaque Tacitus de iis loquens, pronuntiat: Urgentibus imperii fati, nihil jam præstare fortunam majus posse, quàm hostium discordiam. Ea demum discordia sublata est, exorto primùm in his regionibus Francorum nomine, sive ea, ut volunt quidam, una primùm gens littoralis fuit, quæ cæteras postea in societatem traxit; sive, ut alii, omnes hæ gentes ictis inter se pro summa rei foederibus, hoc sibi pulcherrimum à studio libertatis Francorum cognomentum asciverunt. Illud certissimum est, gentes plerasque omnes, quæ inter Francicas à veteribus nominantur, in hac regione, quam hodie Westphaliam vocamus, sedes primùm habuisse, ut Salios, Ansivarios, Attuarios, Chamayos, Bructeros, ac denique Sicambros nostros. His gentibus cum videamus in Romani imperii terras transgressis, Sicambros imperitasse, proximum est ut credamus, eos quoque primos illius tantæ coitionis, & conjunctionis duces, ac principes fuisse. Nimirum

In lib. de moribus

Germ.

Alciat. Lib. de form.

Imp. Rom.

Philipp.

Cluverius

Germ. antiq. lib. 3.

6. 20,

rum quod Drusus fecerat, ut ad domandos, & continendos in potestate populi Romani tot bellicosos Westphaliæ populos (sic enim loquamur, tamen necdum Westphalia dicebatur) hoc castellum in mediis eorum finibus collocaret, idem existimo plurimum profuisse Sicambriis, qui illud post id locorum obtinuerunt, ad eosdem populos communis belli societate colligandos.

C A P U T X I.

De occupato à Saxonibus Alifone, & origine Paderborne.

Initâ illâ circa Gallieni tempora, populi olim discordes, Franci sunt appellati, quibus, ut ait Marcellinus, confines erant Saxones, gens primùm ultra Albim sita, ut ex Ptolemæo discimus, sed quæ deinde adjunctis sibi Cauchis, si Zosimo credimus, Juliani temporibus ad Visurgim usque dominabatur. Ab horum finibus usque ad Rhenum quæcumque gentes habitabant, Franci dicti, & eorum regio D. Hieronymo, Sulpitio Alexandro, & in veteri tabula itineraria Valentiniæ ætate descripta, quæ Amplissimi, & optimè de litteris meriti Viri Marci Velsæri ope prodiit in lucem, Francia nominatur. Ac principiò quidem, cum, ut opinor, imbecillioribus singuli viribus erant, Franci & Saxones conjunctis consiliis, & opibus piraticam in Rheno ac mari exercentes Romanorum terras infestabant. Deinde, ubi seorsim satis utraque gens sibi posse visa est, Franci terrâ, quòd Sicambri nostri, & ceterorum plerique equitatu valebant: Saxones mari rem gerere cœperunt. Ac Franci quidem tandem aliquando transgressi Rhenum sedes in Romano fixerunt solo, & post multa prælia, subjugatâ Germaniâ primâ, ubi est Moguntiacum, & Belgicâ secundâ, in qua Sueffiones, Catalaunum, Ambiani, circa annum Domini ccccLvi. ad extremum in Gallia confederunt. Ho-

*Lib. 27.**Lib. 3.**In vit a Hi-**larionis.**apud Tu-**ron. l. 1.**c. 9.**Sidon. A-**pollin. in**panegy.**Avitt.*

*Panegy.
Constant.
Apud Tu-
ron. loc. cit.*

Lib. 5. c. 12.

*Philippus
Cluverius
l. 2. Germ.
ant. c. 18.*

rum prosperam fortunam æmulati Saxones, à tegro confecti, transito Visurgi, regiones, è quibus illi migraverant, occuparunt. Neque tamen credibile est ita Francos excessisse, ut nulli remanserint. Nam ut alios taceam, Bruçteri, quos inter Francorum populos Eumenius, & Sulpitius Alexander numerant, longo pòst intervallo Boructuarii dicti, demum circa annum CHRISTI DCCVIII, ut testatur Venabilis Beda, cùm eis CHRISTI Evangelium afferre cœpisset S. Suibertus, à Saxonibus sunt devicti. Transferunt quoque in Saxonicum nomen Angrivarii, quos postea Angarios dixerunt. Itaque neque Sicambros planè deseruisse Alisonem, ut vacuum ingrederentur Saxones, equidem adducor ut credam; sed potius condendæ Paderbornæ Saxonibus causam dedisse. Id priusquam explanem, video mihi necessariò confutandas quorundam de origine Paderbornæ opiniones. Nam qui nobis tabulas Ptolernæi egregiè illustratas ediderunt, cùm inter Germaniæ oppida Teuderium reperissent, non dubitarunt confirmare esse Paderbornam. At Teuderium, quòd Theudurum Antoninus vocat, non in Germania magna, sed in adversa Rheni ripa fuisse, ex ipsa itineris ratione, quam Antoninus persequitur, alii satis liquidò demonstrarunt. Nihil igitur Teuderium ad Paderbornam. Aliis visum est Paderbornam suam originem Carolo Magno debere, qui amnem è tribus fontibus hoc loco ortum, à Pado illo nobili Galliæ Cisalpinæ fluvio, cui tres item sint fontes, Paderam appellavit. Verùm Paderbornæ nomen antiquius esse Carolo Magno, liquet ex epistola S. Ludgeri ad Rixfridum Episcopum, ubi inter rebelles Saxones meminit Ogelli Oesterbach de Paderborne, qui cùm anno DCCCLXXVIII. hoc est, proximo à suscepta fide & baptismo, pugnaret contra Carolum, essetque ejus ætas adventu illius in has oras vetustior, non pòtuit Paderbornæ nasci, neque à Paderborna nomen ferre, si primum à Carolo condita fuisset, vel appellata. Neque id Gobelinus Persona confirmare audet. Nam quod adjungit, ab iis Saxonibus,

bus, qui Longobardos, duce Alboino, in Italiam comitati, se ab iis circa annum Domini DLXX. sejunxerunt, ædificatam, vel nominatam esse Paderbornam, longius etiam abest à vero. Nam illos ex Italia profectos, arma intulisse in Gallias, ibique à Mummulo Francorum duce fractos, atque subactos, retrò unde venerant recessisse legimus, nusquam verò, in has oras remigrasse. Sed hæc hæctenus. Nunc, ut institui, quid de origine Paderbornæ sentiam, explicabo. Quod plerisque in rebus usu venire solet, ut unius interitus, alteri præbeat nascendi locum, id Paderbornæ accidisse iudico. Saxones enim cum à Visurgi profecti se primùm his regionibus intulerunt, ut paullò antè ostendi, non vacuas hominibus reppererunt. Quare tametsi Sicambri, cæterique populi, tot copiis in Romani populi terras ultra Rhenum traductis, pristinas suas vires acciderant, tamen non usque eò fracti erant animis, ut loca munitione, & frequentia populi nobilitata, ultrò advenientibus hostibus indefensa traderent. Hujus generis cum esset Aliso, toto eo tractu, qui inter Visurgim, & Alisone[m] jacet, non magno negotio in ditionem redacto, facile est suspicari ab Alisone, primam esse Saxonibus injectam moram. Interea dum opperiantur, dum se suaque Sicambri, ultrò, vel armis compulsi dedant, videtur illa loci amoenitas, & ubertas elegantissimorum fontium, in qua castra fecerant, quamvis barbaros id temporis Saxonum animos permovisse, ut in eo loco Urbem conderent. Quoniam verò veteres in numero multitudinis pleraque nomina quarta vocali terminabant, quæ nos per secundam efferimus, (dicebant enim *thi engelon*, *thi heilgon*, *thi bronnon*, seu *bornon*) & jucundissimos hos tres nostros fontes Patherbrunnon visum erat nominare, ideò Urbi ipsi idem est nomen indicum. Sed quid sibi vult illud Pather? Colligimus enim sic à majoribus enuntiatum esse, quòd ita crebrò scriptum reperimus, nimirum cum lingua Germanica veterem illam suam asperitatem retineret. quemadmodum enim paullatim articulum *thi* mollius pronunciarunt *die*,

Gregor.
Turon. l. 4.
hist. Fran-
corum c. 7.

iza ex Pather fecerunt Pader. Testatur Gobelinus à Pado derivatum, qui, ut ait, ex tribus fontibus sibi invicem prope surgentibus ad pedes Alpium in unum alveum concurrentibus oriatur. quæ descriptio non congruit cum iis quæ à Strabone, Plinio, Ptolemæo, Leandro Alberto de origine Padi memorantur. Sed faciamus non spectatam esse in hac appellatione tam accuratam similitudinem, si cui id sequi libebit, dicet à Pado factam esse Paderam, quemadmodum brachium Padi, quod est ad Ravennam, Padusam dictum accepimus. Reperitur quoque scriptum Padesbrönnen, ubi videri possit deductum nomen ab eadem origine atque ipsum Padi vocabulum. Refert enim Plinius ex Metrodoro, Padum nomen accepisse ab arbore picea, quæ multa circa fontem, quæ Gallicè Pades dicatur. Verùm unde Saxonibus nostris, quos eo tempore quasi more ferino vixisse ait Venantius, ea eruditio, & cognitio linguarum? Equidem malim fateri nescire me, unde illud Pather, in nomine Patherbornæ, perinde atque obscurum est quid sibi velit Mimigarna, in nomine Mimigarnafordæ, quo aliquot sæculis dicta fuit ea Westphaliæ Urbs, quam hodiè Monasterium nuncupamus. præsertim cum illa à Pado derivatio nullius è veteribus auctoritate nitatur. Romanis certè hi fontes, Luppia fontes perinde dicebantur, atque ille Luppesspringensis, atque adeò qui nobis Padera est, non alius ac Luppia, quanquam necdum conditâ Paderbornâ, antequam ars aliquid moliretur, non videantur nostri fontes in unum alveum fuisse collecti, sed temerè, ut casus ferebat, per subjectos campos lapsisse in Luppiam intulisse. Eò factum est, ut cum Sicambri vetus Luppia nomen his fontibus tribuerent, Saxones ejus appellationis ignari novum iis vocabulum attribuerint. postea verò occupato Alifone, didicerunt à Sicambriis Luppia nomen: hæsit tamen iis fontibus, quos prius in potestatem redegerant, novum Paderæ nomen. Quocirca cum antea duo tantùm amnes ad tuam arcem, Princeps Illustrissime, confluere dicerentur, deinceps tres sunt numerati,

*Annales
Cânifiani
an. 777.
Lib. 3. c. 16.*

Lib. 3. 7.

Vide Gobelinum.

rati, cum revera Luppia, & Padera unus, atque idem sit fluvius.

C A P U T XII.

Instauratum videri Alifonem à D. Carolo Magno.

P Otiti Alifone Saxones, omnique circa eum regione, secundâ fortunâ elati, ausi Francorum vestigiis insistere, devinctis sibi belli societate Thuringis, Rhenum & ipsi transcendunt, rati idem sibi in Francos licere, quod illis in Gallos, aliosque Romani Imperii populos licuisset. Ea Gregor. Turon. l. 3° c. 7. l. 4° c. 10. res Francos coëgit arma retrò in Saxones Thuringosque converterere, donec exciso florentissimo Thuringorum Imperio, Saxones vestigiales facerent. Contigit hoc anno CHRISTI DXXVII. Quo ex tempore nunquam desierunt Saxones, sæpe excusso Francorum jugo, ad libertatem eniti; donec à Carolo Magno Francorum rege, antequam à Leone III. Pontifice Maximo, qui Paderbornæ fuerat, Imperator Populi Romani renunciaretur, bello pressi simul Francorum imperium, simul CHRISTI religionem amplecterentur. In eo bello non dissimili causâ atque olim Drusus, castellum hoc ipso loco Carolus videtur condidisse. Cum enim Saxones denuò Francis rebellassent, eosque jam ulturus Carolus Wormatiâ properaret, perterriti, inquit Regino, *ad locum ubi Lippa oritur venerunt, ibi se suamque patriam Regi tradiderunt, & sponderunt se Christianos esse debere. Tunc Rex unâ cum Francis restauravit Heresburgk castrum, & aliud castrum super Lippam, ubi venientes Saxones unâ cum uxoribus, & parvulis innumerabilis multitudo baptizati sunt.* Non possum iis assentiri, qui hoc posterius castrum procul collocant à Luppia fontibus. In annalibus enim, qui Astronomo tribuuntur, hæc Saxonum deditio, & baptismus eodem prope modum loco describitur, ubi Carolo obviam venerunt, hoc est ad Luppia caput. Sic enim habent: *Ad fontem Lippia veniens, immensam illius perfidi populi multitudinem, velut devotam & supplicem, ac quasi erroris sui veniam poscentem invenit. Cui cum & misericorditer ignovisset, & eos, qui se*

Christianos fieri velle affirmabant, baptizari fecisset, datis
 & acceptis pro fide servanda fraudulentis eorundem promif-
 sionibus, obsidibus quoque quos imperaverat receptis, Eres-
 burgo castro, quod dirutum erat, restaurato, alioque castel-
 lo super Lippiam extructo, & in utroque non modico prae-
 sidio relicto, ipse in Galliam reversus, in villa Haristallo hie-
 mavit. Ex his constat, principio Saxones, haut procul à fonte
 Luppiae, Carolo supplices esse factos, atque eodem propè loco
 magnam partem esse baptizatos. Deinde hunc baptismum ad
 novum illud castellum celebratum esse. id enim, praeter Re-
 ginonem, discretè affirmant Annales Canisiani. Ex quibus con-
 cluditur hoc castellum propè à Luppiae fontibus abfuisse. Quo-
 niam tamen super Luppiam situm esse dicitur, non ideo len-
 tiendum super eum rivum fuisse, qui Luppel springæ oritur. Ne-
 que enim is rivus, ut testatur Gobelinus, unquam absolute
 Luppia dicitur. Deinde pugnat cum Caroli consilio. Siqui-
 dem ante ejus adventum Saxones fusi fugatique erant à Fran-
 cis, usque ad flumen (inquit Regino) quod Lippa dicitur,
 Eodem postea itinere eos persequenti Carolo, ut bellum
 profligaret, super idem flumen castellum ponere visum est,
 eo loco ubi & amnem ipsum haberet in potestate, & transi-
 tu per rivos, ex quibus ipse oritur, intercluso, rebellibus
 populis spem omnem adimeret se ad arma congregandi. Est
 igitur Carolus adversus Saxones idem consilium secutus,
 quod olim hoc ipso loco contra Sicambros Druso placue-
 rat. Ex quibus apparet, cum tam propinquum fonti Lup-
 piae fuerit, & tamen Luppiae, ubi jam flumen dici potest,
 non rivus, impositum; non alibi hoc castellum fuisse, quam
 ubi Drusianus Aliso steterat, ad Luppiae, Alisonisque con-
 fluentes. Hunc ipsum locum equidem crediderim significa-
 ri, quoties consequentibus annis Carolus cum exercitu ad
 eum locum venisse memoratur, ubi Luppia consurgit. ut
 anno DCCCLXXX. apud Reginonem; Carolus Saxoniam in-
 gressus ad Heresburgk venit, & inde ad locum, ubi Lippa
 consurgit, & ibi Synodum tenuit. & iterum biennio post, Co-
 loniam

loniam veniens Rhenum transiit, & Synodum tenuit, ubi Lippa consurgit, ubi omnes Saxones convenerunt, excepto rebelle Widikindo. Illuc etiam venerunt legati Godefridi Regis Nortmannorum, & Altdeni, Hofmundus, necnon etiam legati Avarorum missi à Cacano, & Inguno. Peracto placito reversus est Rex in Franciam. Hæc Regino. Hic non est nobis anxie quærendum, ubi fuerit Caroli exercitus, cum ad Luppia fontem castra fecisse dicitur, nihil enim dubito, quin eum omnem campum fuerit complexus, qui utrisque Luppia fontibus, & eorum confluentibus continetur. id quod hodieque ostendunt ingentia aggerum, vallorum, fossarum vestigia, quæ jam inde à Caroli memoria, in iis, quos dixi, finibus, passim visuntur. Ubi verò ipsemet Carolus interea se tenuerit, id video non absurdè quæri posse. Sanè reputanti eos conventus, quorum ex Reginone meminimus, nemini veniet in mentem alibi Carolum, quàm in loco aliquo munitiori, tantisque rebus gerendis appposito, diversatum esse. Atqui nullus ejus temporis auctor, alium locum munitum in eo tractu fuisse prodidit, atque castellum, quod nuper ad Luppiam exædificarat. hic igitur morabatur Carolus, cum ad fontem Luppia venisse memoratur. cujus rei non leve indicium est, quòd ante hoc conditum castellum, nunquam, uti sæpe postea *ad locum ubi Luppia consurgit*, venisse dicatur. Qua in re scriptores Francicarum rerum, Romanos sunt imitati. Quemadmodum enim illi, quod ad confluentes Luppia & Alifonis Drusus contra Sicambros castellum posuerat, id illi ad caput Luppia positum dixerunt, quòd non longè suprà Luppia primùm justî amnis nomen ferre possit: ad idem exemplum, qui res gestas Caroli sunt persecuti, tunc illum ad fontem Luppia pervenisse scripserunt, cum exercitu à fontibus ad confluentes tendente, ipse eodem quo olim Drusus loco sedem fixerat. Itaque, Princeps Illustrissime, tuus Aliso primùm in potestate fuit Romanorum, deinde Sicambrorum, qui Francorum fuerunt nobilissimi, tum Saxonum,

ac denique iterum ad Francos rediit, quo tempore simul à Romanis receptus videri potest, quandoquidem eo tempore Romanum imperium ad Francos est Pontificis Maximi auctoritate translatum.

CAPUT XIII.

Aliso sedes Episcoporum Paderbornensium.

Verum enim verò satis jam diu Aliso noster Martis & Bellonæ domicilium fuit. Vindicandus est aliquando Religioni & Sapientiæ. id factum est, cùm tui, Princeps Illustrissime, Majores, hujus Urbis Antistites, stabilem sibi in eo sedem constituerunt. Quamquam, ut est semper difficile ab eo loco divelli, in quo sis multum diuque versatus, ne tum quidem prorsus belli tumultibus caruit. Nam ut taceam sæpenumero cùm alios Antistites, tum Te ipsum, Princeps Illustrissime, Reip. causâ ad arma compulsum, princeps majoribus tuis huc migrandi causâ, Martis perpetua pedisequa & comes Discordia viderur fuisse. Antea siquidem in Urbe sua Paderborna, apud Cathedralē Ecclesiam habitabant, quo tempore civium erga suos Præsules amor, & reverentia tanto eis præsidio erat, ut vallum, turesque minimè requirerent. At postquam ab iis illa sacrosancta dignitas contemni cœpit, gravesque sunt motus adversus Ecclesiasticum ordinem excitati, faciendum visum est, ut ab eorum injuriis semoti, hujus se arcis præsidio tuerentur. Annum, quo id factum sit, non habeo certum dicere. Suspicio tamen circa annum partæ salutis MCC. Certè Otto Ritbergensis, qui anno MCLXXVII. ad Paderbornensē Cathedralē est erectus, in hac se arce tenebat, dicebaturque vulgò eodem, quo hodiè nominæ, fortasse, quòd in veteris arcis Carolinæ vestigiis esset collocata. Eam deinde civium eruptione incensam & propè complanatam, Henricus Spiegelius Episcopus restituit, ac, nisi fallor, Carolum IV. Imperatorem, qui hac iter habebat

bebat in ulteriorem Saxoniam, in ea accepit hospitio, anno MCCCLXXV. quamquam Gobelini verba legenti potius *Gobelinus* videatur mansisse Paderbornæ. Nostrâ verò memoriâ, Prin- *c. 72. & 6.*
 ceptus Illustrissime, dignam veteri illâ nominis sui gloriâ speciem hæc arx aliquando est consecuta, postquam ingenti sumptu in hanc abs te amplitudinem, excelsitatemque exædificata, fossis & turribus communita, laxis, elegantibusque conclavibus, pomariis, hortis, fontibus ornata est. Itaque quamvis splendido, augustoque Principi accipiendum est idonea. Sed nullam illa, inter tam multa, præstantius te ipso ornamentum habet, neque unquam æquè beata, quàm, te domino, fuit. Tenuerint illam quondam Drusi, Tiberii, Germanici, sed illi arma ex ea in omnes vicinas oras circumferebant, sed terrorem intentabant, sed luctuosas ubique pugnas & strages edebant. Tuus, Illustrissime Princeps, Aliso nihil habet durum, nihil asperum; sed in eo clementia in subditos, observantia erga finitimos dynastas, de omnibus benè merendi voluntas habitat. Denique quid potest in ea domo esse non pacatum & mite, in qua eodem tempore, quo vicinia, necdum positis armis, vel præteritas clades deplorat, vel formidat imminentes, de Academia fundanda consilia agitantur, propagandisque bonis litteris, quæ germanæ pacis filia, atque alumna, non nisi in dulci otio, & summa rerum omnium tranquillitate acquiescunt? Crede mihi, Princeps optime, Carolus ipse Magnus, Deus bone, quantus Imperator! feliciorem, te Principe, Alisonem esse ducit, quàm se Saxones indè armorum formidine subjugante. Quod enim illi optare potius, quàm sperare licuit, id te nunc assecutum videt. Quò enim illius mens assiduò esset intenta, satis ostendit anno CHRISTI DCCLXXII. cùm, paucis etiam Saxonum ad CHRISTUM traductis, Adriano I. Pontifice, Romam profectus, *partem* *In vitis*
aliquam Saxoniam (Luitprandi Ticinensis verba sunt) *in pro-* *Pontif. in*
vincia Westphalia, quam ad fidem Christianitatis convertit, *Adriano.*
ut ipse jam prædictus Papa præcepit & docuit, secunda seriâ
Pa-

Pascha, in basilica S. Petri Apostoli, inter cetera quae ad manum Papae offerebat, Deo in sacrificium obtulit. Videtne, Princeps optime, in quo religiosissimi Caesaris curae & cogitationes omnes evigilarint? In eo videlicet ut Westphalam universam ad CHRISTUM adjunctam, in Beati Petri, ejusque successoris potestate collocatam, DEO immolaret. Sed quantum interest inter rudem, agrestemque populum, & omnibus ingenii ornamentis excultum, tanto est tuum, Princeps Illustrissime, Caroli sacrificio praestantius. Cujusmodi enim Westphalam Carolus DEO consecrabat? nonne recens est tenebris emerfam, & etiam caligantem, ac, nisi metu retineretur, eodem rursus praecipitaturam? Tibi vero, Princeps Illustrissime, quale, & quam DEO jucundum munus licet offerre? tot lectissimos adolescentes, qui modo litteris in hac tua Academia operantur, quique consequentibus saeculis operabuntur: qui non modo ipsi salutarem doctrinam combibunt, sed alios quoque erudire, & aliud ex alio sacrificium possunt accendere: quod quidem sacrificium DEO gratissimum totque mortalibus salutare, jam inde ex eo tempore, cum primum hoc instituendae Academiae consilium, in hoc tuo Alifone, iniisti, immortalem tibi apud DEUM, & homines gloriam conciliat.

CAPUT XIV.

Gratiae nomine civitatis Paderbornensis.

Quò magis æquum est Paderbornenses, grates & laudes immortales DEO Opt. Max. habere atque agere, qui te huic Ecclesiae difficillimis temporibus Theodorum, id est divinum quoddam, & caeleste donum largitus est. Si enim tunc immortalis quodam se beneficio affectos profitentur, cum Caroli imperio huc missi sunt, qui primis eos salubris doctrinae elementis erudirent, quanto est hoc majus atque splendidius, tua Princeps ope perfectum esse, ut Divinae Sapientiae, & omnium, quae illi famulantur,
Disci-

Disciplinarum Templum esset Paderborna? Itaque quod disertissimus Judæorum Philo prædicabat de Athenis, eas esse in Græcia, quod sit pupilla in oculo, & mens in anima, idem nunc, tuo, princeps Optime, beneficio celebrabitur de Paderborna: eam esse *Lumen, Mentemque Westphaliae*. Hinc enim illa accerset, qui populum de superiore loco in templis erudiant, qui sacris tribunalibus præsideant, qui Ecclesias, qui coenobia gubernent. Hic illi divinarum, humanarumque rerum scientiam haurient: hic in luce doctorum hominum suæ eruditionis, & virtutis specimen dabunt: hic promeritis titulis, & decoris insignibus cohonestabuntur, eritque dubium plusne Paderborna dignitatis afferat Westphaliæ, tales fingendo, atque formando, an Westphalia Paderbornæ, iis, quos illa perfecit, munera honoresque mandando. Ipsa verò quantum inde fructum capiet, cum similiter atque his suis salubribus fontibus, omni scientiæ ubertate circumfluat? Numquam illa præterea usque eò se transversam trudi sinet, ut ab homine omnium rerum honestarum ignaro, & bardo, templum, aram, suggestum teneri, absterreri plebem à religione majorum, divelli ab imperio, & auctoritate Principis, & Antistitis sui, divina & humana violari patiatur. Fuerunt hæc Ignorantiæ facinora, quæ Rebellionem, Temeritatem, Furorem perpetuos habet satellites. At verò postquam tua, Princeps Illustrissime, insigni illâ caritate, quâ illius ubique salutem & commodum, nusquam tuum quæstum sequeris, congesti sunt, ut cum Apostolo loquar, carbonem super caput ejus, atque demum, ne unquam ad pristinas tenebras revolveretur, hanc ei quasi immortalis lucis officinam comparasti, jubet nos divina Benignitas, & Sapiencia, à qua hæc tam certa præsidia provisâ sunt, omnia de ea, quæ volumus, polliceri. Licet verò, ut nunc quidem est, justo pauciores hoc tantum tuum beneficium, quanti par est, æstiment, vivet tamen, ac vigebit in memoria posteritatis sempiterna. Noli enim diffidere in paucis annis, Paderbornam ad ejus ætatis gloriam posse re-

vocari, cum totius propè, uti narravimus Septemtrionis lux quædam erat, & magistra. Ibi demum cognoscer quàm eximia fuerit tua voluntas, quàm salutaria consilia, quàm immortalia merita. At modò, tamen apud paucos, ut dixi, hæc eo sunt pondere quo oportet, tamen pauci illi maximas tibi, & suo, & infelicium illorum, qui minus intelligunt, nomine gratias agunt, Deumque precantur ex animo, ut quando non proinde, ac mereris, gratia tibi habetur ab hominibus, ipse tanto hanc jacturam pluribus, uberibusque præmiis inter mortales, cælestesque compenset.

FINIS LIBRI SECUNDI.

